

Motto: O viață de calitate într-o zonă atractivă

RECOMANDARE

Dorim să ne exprimăm recunoștința pentru toți cei care au contribuit la realizarea prezentei Strategii de dezvoltare locală. Mulțumirile noastre se îndreaptă în primul rând către membri parteneriatului pentru că și-au asumat responsabilitatea și au participat activ la implementarea Planului de dezvoltare locală pentru perioada anterioară și pentru că și-au asumat o nouă perioadă de planificare prin elaborarea Strategiei de dezvoltare locală. Deasemeni mulțumim tuturor celor care au răspuns solicitărilor noastre, au completat chestionarele și au participat la întâlnirile sectoriale, astfel contribuind la calitatea acestuia.

Vă recomandăm această lucrare în speranța că această comunitate va reuși să fructifice oportunitățile pe care Politica Agrară Comună prin pilonul Dezvoltării rurale îl oferă.

Zoltán ANDRÁS

Președintele Asociației LEADER „Csík”

CUPRINS

INTRODUCERE	3
CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic	5
CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului	10
CAPITOLUL III. ANALIZA SWOT	12
CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție	17
CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor	20
Înființare prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu - M1/1A.....	20
Instalarea tinerilor fermieri - M2/2B.....	25
Srijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente - M3/3A.....	30
Protejarea patrimoniului natural - M4/4A	35
Înființarea întreprinderilor neagricole - M5/6A	40
Dezvoltarea întreprinderilor neagricole - M6/6A	45
Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate - M7/6A	50
Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural - M8/6B.....	55
Srijinirea centrelor comunitare multifuncționale - M9/6B	59
Ocrotirea moștenirii rurale - M10/6B	65
Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile - M11/6B.....	70
CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)	75
CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune	77
CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei.....	80
CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei.....	82
CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei	87
CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL	88
CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interese conform legislației naționale	90
Anexa 3 - Componenta parteneriatului.....	97
Anexa 4 - Planul de finanțare.....	99
Anexa 5 - Hartă administrativă și geografică a teritoriului.....	104
Anexa 6 - Documente justificative privind animarea.....	106
BIBLIOGRAFIE.....	134

INTRODUCERE

Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin instrumentul LEADER este necesară pentru promovarea de jos în sus a inițiativelor și activităților de dezvoltare de către cele 24 de comunități locale, având ca punct de plecare nevoile și potențialul endogen, identificate la nivelul teritoriului LEADER "Csík". Spațiul rural vizat încă se mai confruntă cu numeroase curențe și dezechilibre în ciuda faptului că în ultimii ani s-au derulat mai multe programe de finanțare din fonduri publice¹.

Prezenta strategie de dezvoltare locală a fost elaborată cu efortul conjugat al partenerilor locali din sectorul public și privat. Din analiza situației a reieșit nevoia de dezvoltare de tip integrat și inovativ, în vederea rezolvării în comun a unor probleme de importanță locală, de dezvoltare echilibrată a comunităților locale, vitală pentru accelerarea evoluției structurale a celor 24 comunități. De asemenea, este nevoie de întărirea guvernantei locale în termeni de capacitate de gestionare a problemelor și nevoilor locale, ca actorii interesați din zonele rurale să fie mai bine informați și stimulați în legătură cu posibilitatea de a se implica în mai mare măsură în procesul de dezvoltare a propriilor comunități locale. Implicarea actorilor locali în dezvoltarea zonei va contribui la realizarea unei dezvoltări dinamice sprijinite de o strategie de dezvoltare locală elaborată, implementată și administrată de reprezentanți ai Grupului de Acțiune Locală LEADER "Csík". Inovarea în cadrul abordării LEADER va conduce la adaptarea nevoilor la cerințele contextului local.

Pe lângă cele șapte principii fundamentale ale abordării LEADER, planul de acțiune se bazează pe următoarele principii adiționale:

- Principiul complementarității, abordarea concomitentă prin intermediul dimensiunilor social, economic, cultural, ecologic și de guvernare, consolidându-le reciproc, contribuind astfel și la respectarea obiectivelor transversale;
- Principiul cercetării și aprecierii - în spiritul căruia în procesul implementării SDL, GAL LEADER "Csík" apreciază și evaluează schimbările economice și sociale intervenite. Folosește în mod sistematic resursele intelectuale și de cercetare în scopul atingerii scopurilor pe care și le-a propus;
- Principiul eficienței managementului instituțiilor, în spiritul căruia, bazându-se pe rezultatele obținute, dezvoltă în continuare rețeaua instituțională în scopul atingerii obiectivelor propuse, reînnoiește treptat managementul rețelei instituționale pentru ca aceasta să reacționeze flexibil la schimbările intervenite și să dea răspunsuri adecvate la noile provocări;
- Principiul concentrării resurselor, în spiritul căruia GAL va concentra fondurile asupra proiectelor bine fundamentate, cu șanse de reușită, durabile, cu efect multiplu asupra beneficiarilor.

În demersul nostru ne bazăm pe cooperarea actorilor sociali și economici, care pe lângă avantajele de ordin economic, urmărește dezvoltarea durabilă a resurselor din regiune, îmbunătățirea calității vieții, protecția valorilor naturale și culturale. Prioritizarea obiectivelor în prisma alocării fondurilor este: îmbunătățirea calității vieții, dezvoltarea economică și sprijinirea cooperării între actorii sociali și economici.

Prin SDL se urmărește încurajarea inițiativelor locale, consolidarea parteneriatului și a cooperării multisectoriale (dezvoltare instituțională nouă, inovatoare), împărțirea

¹ SAPARD, PNDR 2007-2013, Programe de finanțare a infrastructurii de acces, de sport, așezăminte culturale prin CNI și Programele de locuințe derulate prin MDRAP

informațiilor, valorilor și crearea mediului de încredere între actorii locali, constituirea unui capital social valoros care combinat cu capitalul natural extrem de bogat de care dispune zona vor genera premisele schimbărilor dorite. Deasemeni prin implementarea strategiei se dorește sporirea capacității de gestionare strategică și a capacității administrative ale actorilor din mediul rural pentru o mai bună guvernare. Conservarea valorilor naturale, construite și spirituale în vederea menținerii identității locale, a sentimentului apartenenței la comunitate reprezintă deasemeni un deziderat asumat al parteneriatului.

Pentru realizarea obiectivelor enunțate în vederea inducerii schimbărilor propuse, SDL-ul se bazează și pe cooperarea cu alte GAL-uri din zonă și/sau din țară și/sau din străinătate în domeniile și pentru rezolvarea nevoilor identificate în strategie. Intenționăm să depunem proiecte de cooperare finanțate prin sub-măsura 19.3 "Pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală" pentru a beneficia de asistență tehnică pregătitoare pentru proiecte de cooperare cât și pentru activități de cooperare care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor din SDL. Vom folosi în acest sens experiența dobândită în perioada precedentă de planificare în domeniul cooperării prin participarea la două proiecte de cooperare transnaționale și o cooperare interregională, care în pofida faptului că nu a obținut finanțare, reprezintă un bun punct de plecare. Domeniile în care intenționăm să întreprindem acțiuni de cooperare sunt cele care contribuie la diversificarea activităților economice, sprijinirea conservării patrimoniului rural material și imaterial, stimularea activităților economice, creșterea atractivității teritoriilor LEADER participante în proiectele de cooperare și orice alte proiecte menite să stopeze migrația forței de muncă și sprijină dezvoltarea echilibrată a zonei/zonelor.

Un accent deosebit se va acorda creării de rețele și a multiplicării rezultatelor, care sunt elemente esențiale pentru a putea răspunde unor cereri noi crescânde de reînnoire prin tradiție în teritoriul LEADER. Reînnoirea poate urma mai multe căi dintre care două le considerăm inovative și anume descoperirea unor resurse noi și respectiv folosirea acestora într-o manieră nouă precum și redescoperirea resurselor tradiționale și folosirea lor după cerințele vieții cotidiene.

Un alt element important al planificării este că pe teritoriul GAL LEADER "Csík" funcționează din anul 2000 trei asociații micro-regionale care au constituit grupul de inițiativă al GAL încă din perioada precedentă. În România, nivelul NUTS 4, nivelul microregiunilor, nu a fost încă organizat. Microregiunile se formează pe baza parteneriatului voluntar al unor entități reprezentând atât sectorul public cât și cel economic și cel asociativ, ca structuri planificare- dezvoltare în cadrul unor programe sau proiecte, urmărind obiective comune în folosul comunităților. Având o structură organizatorică similară ca și GAL-urile cu scopuri și obiective îndreptate spre dezvoltarea economică și socială, oferă sprijin în implementarea și monitorizarea SDL-lui, asigură feed-back și au un efect de sinergie pentru activitatea GAL-lui.

CAPITOLUL I: Prezentarea teritoriului și a populației acoperite - analiza diagnostic

Teritoriul Grupului de Acțiune Locală se întinde pe o suprafață de **1.967,14** km² cuprinzând bazinul superior a râului Olt, respectiv depresiunea intramontană a Ciucului. Aria LEADER Csík prezintă o coeziune deosebit de ridicată, UAT-urile componente aparținând aceleași regiuni culturale, etnografice, istorice, acesta fiind regiunea istorică a Ciucului. Din punct de vedere geografic sunt două bazine separate lângă Bazinul Superior al Oltului, la sud-est Depresiunea Casinului care asigură trecere spre județul Covasna și în nord-est Valea Ghimeșului în bazinul hidrografic superior al râului Trotuș, care deschide căi de comunicații spre Moldova prin Comănești spre Bacău. Din punct de vedere hidrologic cel mai important lac este Lacul Sfânta Ana, unicul lac vulcanic din România situat într-un crater vulcanic din masivul muntos Ciomadu Mare la altitudinea de 950 m, într-un crater geamăn, la altitudine de 1050 m se află Tinovul Mohoș, un lac colmatat și acoperit cu vegetație de Sphagnum, care se extinde pe un areal de 80 ha.

În cea ce privește situarea regiunii față de principalele orașe mari din România, teritoriul este unul periferic, în acest sens: distanța până la București este de 270 km, până la Brașov 100 km, 105 km de la Bacău, 167 km până la orașul Târgu Mureș. Un avantaj relativ îl reprezintă apropierea reședinței de județ, Miercurea Ciuc, care se situează în centrul depresiunii și respectiv al GAL-lui, la 32 km de la Băile Tușnad, 45 km de la comuna Plăieșii de Jos.

Referitor la principalele căi de comunicații, în depresiunea Ciucului trece drumul european E578 (DN12) care traversează zona dinspre Odorheiu Secuiesc asigurând conexiunea în direcția Sfântu Gheorghe și Brașov, iar spre nord în direcția Gheorgheni, Toplița, Reghin. În municipiul Miercurea Ciuc DN 12 are o bifurcație către Moldova (DN 12A), prin Pasul Ghimeș spre Comănești - Bacău - Iași. În privința căilor de comunicație feroviară prin bazinul Ciucului trece linia principală 400 dinspre Brașov în direcția Ciceu, Gheorgheni, Toplița, Deda. Localitatea Siculeni (până în 2004 gara Ciceu) este un nod feroviar important, de aici pornește o linie feroviară secundară care asigură legătura cu Moldova prin orașul Comănești. În cea ce privește transportul aerian, cele mai apropiate aeroporturi sunt cele din Bacău (142 km) și Târgu Mureș (150 km), iar dacă va fi finalizat aeroportul din Brașov distanța față de cel mai apropiat aeroport se reduce la 100 de km.

După altitudinea față de nivelul mării toate localitățile din aria LEADER intră în zona montană, altitudinea medie fiind de **650 m** fiind declarată zonă montană în integritate.

În privința balanței teritoriului după forme morfologice se vede o pondere predominantă a munților, valoare care se situează în jur de 60% (podîș 22%, deal 11%, câmpie 8%).

Clima predominantă este cea continental-temperată dar cu efecte montane, cu ierni foarte reci și cu veri temperate scurte cu multe precipitații în lunile iunie-iulie. În lunile noiembrie, decembrie se instalează fenomenul de inversiune a temperaturii cea ce înseamnă persistența frigului, în zonele de depresiune este foarte frig (anual sunt 5-10 zile când temperatura este sub - 28°C în unele cazuri chiar atingând și - 33°C) iar la altitudini mai înalte temperatura este mai ridicată cu 5-8 grade Celsius. Iarna deseori persistă ceața. Temperatura medie anuală a depresiunii Ciuc este de 5,9°C, a doua cea mai scăzută valoare din țară după Depresiunea Gheorgheniului (5,8°C).

Tipurile de sol sunt soluri brune podzolice mai ales în zonele montane și colinare, în zonele de podîș soluri brune acide, iar în zonele mai joase pe câmpie și în luncile pâraurilor sunt soluri negre aluviale. În ariile de depresiune găsim turbării extinse, turba este prezentă mai ales în partea vestică a teritoriului. Din punct de vedere al fertilității solului, solurile din

această zonă se situează pe partea inferioară a scalei, din acest motiv culturile caracteristice sunt acele plante care nu necesită soluri bogate și multe ore cu soare, se cultivă mai ales cartoful, sfecla de zahăr, plantele furajere, secara, grâul. Pomicultura, plantațiile de arbuști fructiferi sunt ramuri ale agriculturii cu potențial fie el și moderat în zonă. Actualmente cele mai multe terenuri agricole sunt folosite ca fânețe și pășuni.

Pe lângă peisajul de excepție, biodiversitate și aerul curat, cele mai importante resurse naturale sunt apele minerale. Din cauza activității vulcanice din era neogenă găsim foarte multe fenomene sau activități postvulcanice în zona Ciucului dintre care cele mai evidente sunt apele minerale carbogazoase și mofetele (emanații de gaze bogate în CO₂ și în sulf). În ceea ce privește rezervele de apă dulce, zona Ciucului de Jos (Alcsík) este foarte bogată în ape subterane, straturile de ape freatice sunt situate între 25 - 70 m deci sunt ușor de exploatat, cea ce asigură pentru zona respectivă apă de foarte bună calitate. În zonele mai înalte sunt stațiuni turistice subalpine. Și aici calitatea aerului este bună, bogat în ioni și cationi, iar efectul curativ al apelor minerale și a mofetelor respectiv a aerului curat se combină. Râurile sunt relativ curate în zona vizată. Biodiversitatea pajiștilor este remarcabilă, consemnată printre primele din Europa. Pădurile intense de rășinoase cuprind speciile de molid, pin și larex. Pădurile sunt bogate în fructe de pădure și în ciuperci care au și valoare comercială.

Din cele 24 UAT-uri care compun teritoriul LEADER 22 UAT-uri au în teritoriul lor zone cu valoare naturală ridicată (Ciceu, Ciucsângeorgiu, Cozmeni, Dănești, Frumoasa, Lelicieni, Lunca de Jos, Lunca de Sus, Mădăraș, Mihăileni, Băile Tușnad, Bălan, Păuleni-Ciuc, Plăieșii de Jos, Racu, Sâncrăieni, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Siculeni, Tomești, Tușnad).

În privința zonelor Natura 2000, în aria GAL 19 din UAT-urile găsim situri de protecție specială avifaunistică (SPA) în suprafață de 446.59 ha și 21 UAT-uri au pe teritoriul lor situri de importanță comunitară (SCI) în suprafață de 689,7 ha (Cârța, Ciceu, Ciucsângeorgiu, Cozmeni, Dănești, Frumoasa, Lelicieni, Lunca de Jos, Lunca de Sus, Mădăraș, Mihăileni, Păuleni-Ciuc, Plăieșii de Jos, Racu, Sâncrăieni, Sândominic, Sânmartin, Sânsimion, Sântimbru, Siculeni, Tomești, Tușnad).

Una din cele mai importante resurse este peisajul, care este rezultatul conlucrării omului cu natura și care exprimă modul cum trăiește omul în mediul său natural. Peisajul are o valoare turistică, însă managementul acestuia înseamnă mult mai mult decât conservarea elementelor peisagistice ca puncte de atracție, înseamnă protecția ecosistemelor, susținerea activităților omului care mențin și susțin peisajul cultivat (pășuni, fânețe, păduri, lunci, tinovuri, etc.), înlăturarea surselor de poluare, reducerea factorilor de risc. Întregi comunități rurale trăiesc din agricultura tradițională și contribuie într-un mod substanțial la asigurarea unui venit/venit alternativ și concomitent la menținerea și managementul habitatelor.

Conform datelor recensământului populației din anul 2011 populația ariei GAL LEADER Csík a fost **71.905 locuitori**. Populația provenită din mediul urban (orașe sub 20.000 locuitori, componente ale teritoriului) reprezintă **10,79 procente**. **Densitatea populației** este de **36.55 locuitori/km²** (Sursa: INS, RPL 2002, 2011).

Populația în perioada dintre cele două recensăminte a înregistrat o scădere relativ ușoară dar constantă. Nouă din UAT-urile componente au suferit scăderi în privința populației, cea mai semnificativă scădere la localitățile situate în nordul teritoriului unde această scădere se datorează declinului mineritului. În cadrul acestei categorii cea mai mare scădere o înregistrează orașul Bălan, a cărei populație a scăzut cu 1787 locuitori (22,6%) în perioada analizată. O altă categorie este cea a comunelor noi, aceste UAT-uri au înregistrat creșteri

ușoare din cauza faptului că au apărut instituții noi în cadrul comunei respective, ceea ce a fost o forță atractivă pentru resursele umane din sfera administrativă (Sântimbru, Siculeni, Cozmeni). Alt grup de comune unde s-a înregistrat o creștere ușoară este categoria comunelor în apropierea reședinței de județ Lelicieni, Sâncrăieni, Păuleni-Ciuc, Ciceu, unde se simte efectul suburbanizării.

Referitor la valoarea indicelui de dezvoltare umană locală (IDUL) pe raza teritoriului LEADER Csík sunt **două UAT-uri** cu indicele sub 55 (Sânsimion și Plăieșii de Jos) (Sursa: www.madr.ro).

Din punct de vedere a **structurii populației pe etnii**, populația de etnie maghiară, minoritară la nivel național și regional, conform statisticilor reprezintă 90,12% în teritoriul GAL LEADER Csík. În teritoriul vizat mai trăiesc comunități ale altor minorități precum cea romă, turcă și a ceangăilor, care din punct de vedere al etniei aparțin minorității maghiare din România, dar care au o identitate culturală și locală adițională. Populația de etnie română (6,90 %) este reprezentată mai masiv în orașele Bălan, Băile Tușnad, comunele Mihăileni (Livezi), Plăieșii de Jos, Siculeni, Frumoasa (Făgețel) (Sursa: INS, RPL 2011). Conform datelor oficiale obținute de la Prefectura Harghita în teritoriul LEADER Csík există un număr de 3.942 persoane de etnie romă (Cozmeni, Tușnad, Ciucsângeorgiu, Plăieșii de Jos, Sânsimion, Lunca de Jos, Sânmartin, Sâncrăieni, Bălan, Sândominic, Racu, Sântimbru) (Sursa: Adresă oficială Prefectura Harghita). Din caracterul multicultural derivă că aria este una aparte din punct de vedere cultural, cu diferite tradiții nu numai culturale dar și meșteșugărești. Identitatea comunităților locale este puternică, însă există și o identitate regională. Satele sunt relativ mari din punct de vedere a numărului de locuitori, acest lucru asigură pentru majoritatea satelor o masă critică privind reproducția populației.

Din punct de vedere al structurii populației pe **grupe de vârstă** acesta este în concordanță cu tendințele caracteristice la nivel județean. Se observă o relativă strangulare a categoriilor de vârstă cuprinse între 45-54 ani. Coeficientul **înnoirii forței de muncă** este de 1,15, ceea ce denotă faptul că în următorii 10 ani este asigurată înlocuirea forței de muncă, dacă nu intervin schimbări sau efecte care să denatureze această tendință. **Înlocuirea forței de muncă** pe termen mai lung este exprimată cu ajutorul coeficientului înlocuirii forței de muncă (populația mai tânără de 15 ani raportată la 1/3 a populației active) este de 0,85 față de 1 care ar fi valoarea optimă (Sursa: INS, RPL2011).

Rata ocupării forței de muncă (raportul procentual dintre populația ocupată și populația totală în vârstă de 15-64 ani) este de **55,4%** (62,0% la bărbați și 48,7% la femei). Populația activă raportată la totalul populației reprezintă 39,76%. **Rata de activitate** a populației este 60,1%, care reprezintă raportul dintre populația activă și populația totală în vârstă de 15-64 ani. **Rata șomajului** pe teritoriul GAL este de **7,2%** (7,1% la bărbați și 7,3% la femei) față de rata șomajului la nivelul județului Harghita de 7,9% (Sursa: INS, RPL2011).

Din punct de vedere al **nivelului de educație** populația GAL se prezintă astfel: 75,7% din populația de 10 ani și peste are studii secundare, 13,6% studii primare, 5,3% studii superioare și 2,2% studii postliceale și de maiștrii. Nu sunt diferențe semnificative în funcție de gen, este de remarcat faptul că deși nivelul de pregătire a persoanelor de gen feminin este mai mare atât la nivelul de pregătire superior, cât și la cel liceal, însă acest avantaj relativ nu se regăsește la ocuparea forței de muncă (Sursa: INS, RPL 2011).

În ceea ce privește populația ocupată cele mai multe persoane sunt ocupate în **sectorul primar**, mai ales în agricultură. Din totalul populației ocupate ponderea sectorului primar este 39,5% în teritoriul LEADER „Csík”, față de ponderea județeană 24,7% și al țării 29,2%. În sectorul primar ponderea bărbaților (61,5%) este mai semnificativă, decât ponderea

femeilor (38,5%). Populația ocupată în sectorul primar este alcătuită din lucrători calificați (90,9%), muncitori necalificați (4,8%), conducători 0,5%, etc. (Sursa: INS, RPL 2011).

Față de suprafața totală a ariei GAL de 196,714 ha, suprafața agricolă reprezintă 122.358 ha adică 62,2% (din care 20,1% teren arabil, 36,1% pășuni, 43,8 % fânețe). Cu privire la terenurile neagricole, 87,7% reprezintă păduri iar restul de 12,3% alte categorii (2,7% ape, bălți, 4,6% terenuri ocupate cu construcții, 3,0% căi de comunicații și căi ferate, 2,1% terenuri degradate și neproductive) (Sursa: INS, baza de date TEMPO online, 2014).

După modul de deținere a terenurilor situația se prezintă astfel: 92,49% în proprietate, 7,51% în arendă, concesiune, folosință gratuită și alte forme (Sursa: INS, baza de date RGA 2010).

Suprafața agricolă utilizată pe clase de mărime se prezintă astfel: 46% din teren se află în ferme de peste 100 ha, 17% în ferme de mărime cuprinse între 2-5 ha, la fel 17% în ferme de mărime 5-10 ha. Mărimea medie a fermelor este de 4,93 ha (Sursa: INS, baza de date RGA 2010). În ceea ce privește numărul exploatațiilor agricole în GAL sunt 21.478 exploatații, dintre care doar 1% cu personalitate juridică (178), iar procentul activităților independente este de 99% (din care 21.180 persoane fizice și 120 persoane fizice autorizate (Sursa: INS, baza de date RGA 2010). În privința terenurilor irigate, în teritoriul GAL conform datelor RGA exista o singură fermă care avea 35 ha irigate (Sursa: INS, baza de date RGA 2010).

În ceea ce privește gradul de mecanizare a agriculturii, numărul de tractoare în proprietatea fermierilor este de 2.408, combine autopropulsatoare 181, iar cel al motocositoarelor de 4.145. (Sursa: INS, baza de date RGA 2010). Efectivele de animale 20.565 capete bovine, 52.406 capete ovine, 7.170 capete caprine, 21.924 capete porcine, 7.456 capete cabaline, 3.897 familii de albine (Sursa: INS, baza de date RGA 2010).

În perioada de 2009-2015 au fost înregistrate 7 produse tradiționale și 4 rețete consacrate românești (Sursa: www.madr.ro).

Deși colectivizarea și regimul comunist au lăsat urme adânci în ceea ce privește gospodărirea în comun, producătorii recunosc beneficiile și se întrevide posibilitatea organizării și dezvoltării unor forme de cooperare. Există multe asociații ale crescătorilor de animale, însă forme cooperare viabile sunt doar 6. SDL prevede măsuri dedicate **formelor asociative**. Ponderea **sectorului secundar** în totalul populației ocupate este 15,8%, față de ponderea județeană (23,2%) și al țării (16,4%). Cele mai importante ramuri din punctul de vedere al ocupării forței de muncă sunt: prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; industria alimentară; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte; fabricarea băuturilor. În sectorul secundar ocuparea bărbați lor 61%) predominantă față de femei (39%). Persoanele ocupate în acest sector sunt muncitori calificați (51,1%), muncitori necalificați (11,6%), operatori la instalații de mașini (17,0%), etc. (Sursa: INS, RPL 2011).

Populația ocupată în **sectorul terțiar** este 44,6% față de ponderea județeană (52,%) și a țării (54,4%). Cele mai importante ramuri ale economiei privind ocuparea forței de muncă sunt următoarele: comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor; administrația publică și apărare; construcții de clădiri și învățământ. Bărbații sunt ocupați în cea mai mare pondere în următoarele ramuri ale economiei sunt: construcții de clădiri, transporturi terestre și transporturi prin conducte, administrația publică și apărare și comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor. Cele mai importante domenii de activitate în ocuparea femeilor sunt: comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor, învățământ, administrația publică și apărare și activități referitoare la sănătatea umană. În sectorul terțiar diferența dintre ponderea între bărbați (50,7%) și femei

(49,3%) este nesemnificativă față de celelalte două sectoare. Populația ocupată în sectorul terțiar este alcătuită din lucrători în domeniul serviciilor (30%), specialiști în diverse domenii de activitate (15,1%), muncitori calificați și asimilați (14,3%), etc. (Sursa: INS, RPL 2011).

Conform datelor statistice **infrastructura de primire turistică** în teritoriul LEADER este alcătuită din 57 de unități de cazare din care 5 hoteluri, 1 hostel, 22 pensiuni turistice, 29 pensiuni agroturistice. Infrastructura de primire turistică are o capacitate de 522.183 locuri (26,1% din capacitatea județului), din care 48,9% este asigurată în hoteluri, 28,8% în pensiuni agroturistice, 20,7% în pensiuni turistice și 1,6% în hosteluri și moteluri (Sursa: INS, baza de date TEMPO online, 2014).

La nivelul ariei LEADER sunt **82 unități sanitare**, dintre care cele mai importante sunt cabinete medicale de familie (33), farmacii (26), cabinete stomatologice (14). În teritoriu lipsesc sau chiar este nesemnificativ numărul altor unități sanitare, cum ar fi: cabinete medicale de specialitate, laboratoare medicale, centre de sănătate, unități ambulatorii (Sursa: INS, baza de date TEMPO online, 2014).

La nivelul teritoriului întâlnim cu inițiative în scopul tratării problemelor sociale. Îngrijirea la domiciliu funcționează în cadrul Fundației Caritas Alba Iulia cu ajutorul consiliilor locale și cu Consiliul Județean Harghita. În teritoriul nostru funcționează un centru de îngrijire și asistență în Comuna Frumoasa, un centru social cu destinație multifuncțională în Comuna Sânmartin (pentru tinerii cu vârsta între 18-35 ani care părăsesc sistemul de protecție) și centre de plasament de tip familial (Sursa: www.dgaspchr.ro). În pofida celor menționate sistemul sanitar și social necesită intervenții, iar SDL prevede măsuri dedicate **infrastructurii sociale**, cu ajutorul cărora se pot realiza centre comunitare multifuncționale medicale și/sau sociale.

În ceea ce privește patrimoniul cultural și arhitectural, aria LEADER Csík este foarte bogată și foarte diversă în zonă, aceasta diferă de la comună la comună. Satele au o arhitectură specifică excepțională, existând astfel un potențial foarte mare pentru valorificarea acestora și în domeniul turismului. O serie de clădiri și monumente arhitecturale sunt ținute în evidență, biserici fortificate în toate comunele, foarte multe dintre ele sunt monumente istorice, iar majoritatea lor nu este inclusă pe lista monumentelor istorice. Majoritatea acestor obiective sunt în proprietate privată, astfel din lipsa surselor financiare acesteia degradează în timp atât fizic, cât și moral. Pentru ocrotirea moștenirii rurale existente este importantă protejarea, întreținerea, reabilitarea, restaurarea, dotarea și promovarea obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, cu mare accent la cei care nu sunt incluse în lista monumentelor istorice și/sau se află în proprietate privată.

CAPITOLUL II: Componenta parteneriatului

Componenta parteneriatului din punct de vedere al reprezentării sectoarelor de interes este compus din 4 membrii reprezentanți ai autorităților publice locale și 2 instituții de învățământ reprezentând sectorul public în procent de 17,14% din membrii parteneriatului, și 25,72% reprezentanți autorizați din sectorul economic, respectiv 54,14% sectorul neguvernamental, astfel procentul de reprezentare a sectorului privat este de 82,85%. În privința entităților provenite din afara spațiului eligibil LEADER parteneriatul are 3 membrii, reprezentând 8,5 %, și nu avem persoane fizice relevante din teritoriul acoperit de parteneriat.

Încă de la începutul anilor 2000, pe raza teritoriului actualului GAL au funcționat trei asociații microregionale înființate pe baza legii asocierii, respectând majoritatea principiilor de bază ale LEADER referitoare la parteneriat, planificare strategică, respectiv al politicilor orizontale în special a celor legate de mediu. Fiecare din aceste asociații membre în parteneriat este interesat și implicat în implementarea SDL și funcționarea parteneriatului. Cele trei asociații microregionale (Alcsík, Felcsík și Pogány-havas) în parteneriat au obținut administrarea siturilor Natura 2000, Contractul de administrare a fost semnat recent. Pe lângă acestea în parteneriat sunt prezente asociațiile reprezentând domeniul managementului forestier, composesoratele, forme asociative care dețin în proprietate comună indiviză și indivizibilă suprafețe de păduri considerabile. Aceste asociații urmăresc obiective comune colectivităților a căror interes le reprezintă și care alcătuiesc comunitatea populației GAL-lui. Parteneriatul se dorește a fi concomitent funcțional și reprezentativ, încearcă să acopere toate domeniile importante și relevante pentru SDL (mediu, cultură, agricultură, cultură, educație, minorități, de reprezentare a interesului femeilor, a domeniului turismului, a tineretului, cooperative, asociații profesionale).

Interesul exprimat atât de membrii privați cât și cei publici încă de la formalizarea parteneriatului în anul 2009 este elaborarea și implementarea unor strategii integrate de dezvoltare rurală, având ca punct de plecare nevoile identificate la nivel local și potențialul endogen al teritoriului.

De asemenea partenerii reprezentanți ai societății civile doresc să încurajeze inovarea și modernizarea formelor tradiționale de know-how sau descoperirea de noi soluții la problemele rurale persistente, precum și sprijinirea valorificării echilibrate a resurselor locale.

În contextul elaborării strategiilor de dezvoltare locală pe baza nevoilor locale și a punctelor forte mai ales în accepțiunea partenerilor publici îl are diversificarea activităților economice care să genereze activități multiple și venituri alternative. Deasemenea toți partenerii susțin sprijinirea combinării principalelor obiective - competitivitate, mediu și calitatea vieții/diversificare, pentru protejarea și îmbunătățirea patrimoniului local natural și cultural, creșterea conștientizării asupra mediului, stimularea investițiilor și promovarea serviciilor de specialitate, turism și resurse regenerabile pentru energie.

O particularitate a GAL-lui nostru este prezența mare a formelor asociative denumite composesorate care reprezintă interesele proprietarilor. Acestea sunt entități înființate pe baza Legii 1/2000 Legea fondului funciar, care dețin terenuri de păduri și fânețe, considerate numai parțial structuri asociative, ele efectuând activități economice. Legislația fiscală nu ține cont de rolul, scopul și obiectivele pe care aceste asociații o au în dezvoltarea comunităților rurale. Ca particularitate generală, membrii composesoratelor

aflați în devălmășie sau indiviziune nu pot înstrăina propriile părți unor persoane dinafara asociației și nici în mod direct între membrii.

Având în vedere forța economică și importanța acestor structuri inclusiv în menținerea peisajului rural și nu în ultimul rând în viața cultural-educativă a comunităților rurale reprezintă un segment important al parteneriatului care poate asigura stabilitatea acestora. Asociațiile culturale și de tineret reprezintă deasemenea tipuri de parteneri activi, care pe lângă avântul și dinamismul caracteristic urmăresc includerea tinerilor în viața socială și culturală a comunităților.

Parteneriatul prezentat în Anexa 3 și Anexa 7 numără printre membrii săi organizații neguvernamentale care reprezintă interesele minorităților prezente în teritoriu, tinerilor, femeilor, protecției mediului precum și forme asociative relevante pentru teritoriu (în special Asociația crescătorilor de bovine și Uniunea Composesoratelor).

Parteneriatul decizional la nivelul GAL este reprezentat de Adunarea Generală, Consiliul Director,Comitetul de selecție și Comisia de soluționare a Contestațiilor. Adunarea Generală organul deliberativ este format din totalitatea asociaților membrii fondatori.

Comitetul de selecție a proiectelor va fi alcătuit din câte 9 persoane și 9 membrii supleanți și Comisia de soluționare a Contestațiilor din 5 membrii și 5 membrii supleanți (reprezentanți ai autorităților și organizațiilor care fac parte din parteneriat).

La nivelul luării deciziilor, partenerii economici și sociali, precum și alți reprezentanți ai societății civile, reprezintă peste 51% din parteneriatul local.

CAPITOLUL III. ANALIZA SWOT

TERITORIUL	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Peisaj mirific, aer curat, calitatea mediului relativ bună, climat temperat pe timp de vară - Zona dispune de o bogată rețea de ape curgătoare - Bogăția de ape minerale și a emanațiilor mofetice - Biodiversitate de excepție - Fond cinegetic și forestier bogat - Cultură caracteristică, varietate bogată, existența unui mod de viață tradițional și aproape de natură, completat cu moștenirea construită din mediul rural, elementele structurii satelor tradiționale existente - Existența unui centru natural de dezvoltare (centru-periferie) - Pășuni naturale de înaltă calitate - Potențial ridicat pentru creșterea animalelor - Potențial ridicat pentru cultivarea cartofilor - Numărul mare de gospodării de subzistență sau semi-subzistență (elementul social și de mediu al competitivității) 	<ul style="list-style-type: none"> - Slabă conștiințozitate față de natură, indiferență (Situri Natura 2000) - Răni ale peisajului (depozite de gunoi, ape menajere, cariere de piatră de suprafață), invazia exemplarelor, a soluțiilor și a materialelor de construcții străine - Exploatare excesivă a fondului forestier - Distrugerea imaginii satului tradițional (disciplină urbanistică slăbită), lipsa culturii de întreținere, indiferență față de ruină, sau distrugere - Distrugerea în timp a monumentelor, a satului tradițional, a arhitecturii tradiționale - Desființarea structurii satelor (limitele satelor dispar), reducerea spațiilor verzi - Tradiția și mediul nu sunt respectate suficient nici la construirea de case noi, nici la renovarea celor vechi - Deficiențe în infrastructura de bază, starea neglijată a spațiilor publice, precum și la serviciile locale de bază - Lipsa inventarului despre valorile culturale și naturale ale localităților - Proprietate asupra terenurilor deținută de populația în vârstă
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Răspândirea modului de viață sănătos - Creșterea cererii față de alimentele sănătoase și de calitate - Posibilități de finanțare din partea Uniunii Europene (programe de dezvoltare rurală, PNDR, SAPS, programe operaționale - POR, POCU,...) - Interesul locuitorilor din marile orașe și din alte țări față de liniștea și autenticitatea spațiului rural, pentru stilul de viață tradițional și alimente naturale (slow-food) - Cererea crescândă la nivel internațional față de peisajele îngrijite, cultura tradițională, moștenirea culturală 	<ul style="list-style-type: none"> - Reglementări restrictive de mediu și igienă sanitară veterinară - Importul fără de critici ale soluțiilor în construcții (materiale folosite, fațade) - Imaginea satului devine din ce în ce mai puțin atractivă pentru turiști, datorită pierderii caracterului tradițional - Criza de energie - Zona devine ținta motocroșiștilor, datorită restricțiilor impuse în alte țări - Calamitățile naturale - Creșterea riscurilor climatice, care pot conduce la lipsa sau insuficiența stratului de zăpadă în sezonul de iarnă; temperaturi neobișnuite pentru anumite perioade ale anului

<ul style="list-style-type: none"> - Răspândirea intensivă a surselor de energie regenerabile (agricultură) - Răspândirea modelelor complexe și integrate de dezvoltare a imaginii satelor și a peisajului 	<ul style="list-style-type: none"> - Răspândirea unor practici de agricultură (intensive) distructive, dăunătoare pentru mediu
--	---

POPULAȚIA	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Sate relativ mari și cu populație stabilă - Cultură caracteristică aparte, multiculturalitate, - Identitate locală, gândire integrată la nivelul teritoriului - Păstrarea moștenirii culturale și spirituale se manifestă ca o necesitate - Cunoștințe legate de meseriile tradiționale precum și de prelucrarea materiilor prime locale - a lemnului, a cânepii, a lânii, a laptelui - Solidaritate comunitară în creștere, se arată nevoia îmbunătățirii competenței pentru organizare, pentru cooperare - Deschidere pentru o viață sănătoasă (sport, produse sănătoase) 	<ul style="list-style-type: none"> - Criza de valori în comunități - Cunoștințe precare legate de tehnologiile moderne, mai ales în rândul populației mai în vârstă - Migrarea tinerilor la orașe sau în străinătate - Lipsa de spirit antreprenorial, și a modului de trai activ - Lipsa spiritului, sau chiar rezistența la cooperare - Lipsa cunoștințelor și abilităților în domeniul organizării, cooperării - Inactivitatea și lipsa unei viziuni, a motivației duce la dependență, probleme de adicție - Lipsa disciplinei de muncă a grupurilor marginalizate - Lipsa soluțiilor eficiente pentru problema romilor - Concentrarea unităților, asociațiilor sportive în orașe
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - LEADER ca un instrument de comunicare - Răspândirea unui mod de gândire pozitiv, sănătos - Sprijinirea dezvoltării resurselor umane prin finanțări Europene - Schimbarea direcției politicilor de dezvoltare economică (schimbarea paradigmelor) - Răspândirea noilor metode de a învăța (prin exerciții practice, învățământ dual) - Întărirea cadrului instituțional dedicat sprijinirii, organizării și susținerii activităților sportive 	<ul style="list-style-type: none"> - Răspândirea culturii de consumator stil comercial (primăria chiciurilor) - Accentuarea recesiunii economice poate avea repercursiuni grave și poate cauza migrarea masivă a populației - Schimbarea raportului etnic - Evoluția crizei mondiale poate duce la apariția migrantilor în zonă - Efectul de absorbție a forței de muncă din partea țărilor dezvoltate - Tensiuni interetnice

ACTIVITĂȚI ECONOMICE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Existența în zonă a produselor de calitate bio - Fond forestier și cinegetic semnificativ - Fânețe de munte cosite, fân de calitate - Artă populară, moștenire culturală vie - Apă minerală, îmbuteliere apă minerală - Abundență în fructe de pădure, plante medicinale - Numărul mare de gospodării de subzistență sau semi-subzistență (elementul social și de mediu al competitivității) - Numărul mare de animale de casă - Zootehnie tradițională - Branduri și mărci care favorizează poziționarea produselor - Existența clădirilor (în proprietate publică, sau privată) potrivite pentru schimbarea funcției, inclusiv pentru activități economice 	<ul style="list-style-type: none"> - Slabă valorificare a resurselor teritoriului, a potențialului natural, cultural, patrimonial - Rețea de desfacere pentru produsele locale sub potențial - Nivelul scăzut al marketingului produselor și locurilor - Lipsa integrării economice, sector de procesare insuficient dezvoltat, industria de prelucrare precară - Numărul de întreprinderi sub media pe țară - Lipsa mentalității antreprenoriale - Lipsa locurilor de muncă, mai ales pentru populația fără nici o calificare - Lipsa de capital - Produsele agro-alimentare locale nu apar în ofertele de produse din regiune - Nivel scăzut al productivității la nivelul fermelor și al sectorului de procesare - Gamă limitată de produse tradiționale - foarte puține produse recunoscute la nivel european - Mare fragmentare a sectorului agricol în exploatații mici care nu sunt competitive din punct de vedere economic și nu au capacitatea necesară (din punct de vedere informațional și financiar) de a se dezvolta - Număr relativ mic de operatori de turism, nivelul calitativ al serviciilor relativ scăzut - Slaba coordonare a promovării turismului - Sezonalitate puternică în turism - Lipsa cunoștințelor profesionale, lacune de profesionalism în rândul lucrătorilor din turism, abilități slabe de comunicare - Deficiențe în infrastructura de bază - Poluarea vizuală a peisajului - Migrarea forței de muncă tinere în străinătate - Slabă exploatare a resurselor de energie regenerabilă

OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Posibilitatea valorificării produselor de calitate pe piețele externe, apariția piețelor noi, dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare - Sprijin financiar nerambursabil - Valorificarea din punct de vedere energetic a râurilor și pâraurilor, precum și a plantațiilor și a pădurilor - Alte posibilități de resurse de energie regenerabile - Apariția Legii 219/2015 privind economia socială (întreprinderile sociale) - Criza economică (forma de viață de semi-subzistență revine în actualitate) - Criza de energie (utilizarea resurselor alternative existente) - Activități economice bazate pe materiale, resurse locale (lemn, lână, argilă, cânepă) - Soluții economice inovative - Programe diversificate de educare a adulților, a lucrătorilor în turism, etc - Interes crescând față de ecoturism bazat pe cunoaștere și pe conștiință de consum ecologic - Răspândirea conceptului lanțurilor scurte, includerea acestora în modul de cumpărare conștient 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectul negativ al crizei economice persistente (desființarea locurilor de muncă) - Produsele și serviciile de duzină, mai ieftine vor lua locul celor locale - Reglementările naționale nu facilitează suficient valorificarea și comercializarea produselor locale - Calamitățile naturale (inundații, alunecările de teren) periclitează agricultura și turismul - Cu apariția elementelor străine pentru peisaj (a turbinelor eoliene mari, parcuri de panouri solare, etc), caracterul natural al peisajului dispare, cu acesta scade potențialul turistic și biodiversitatea

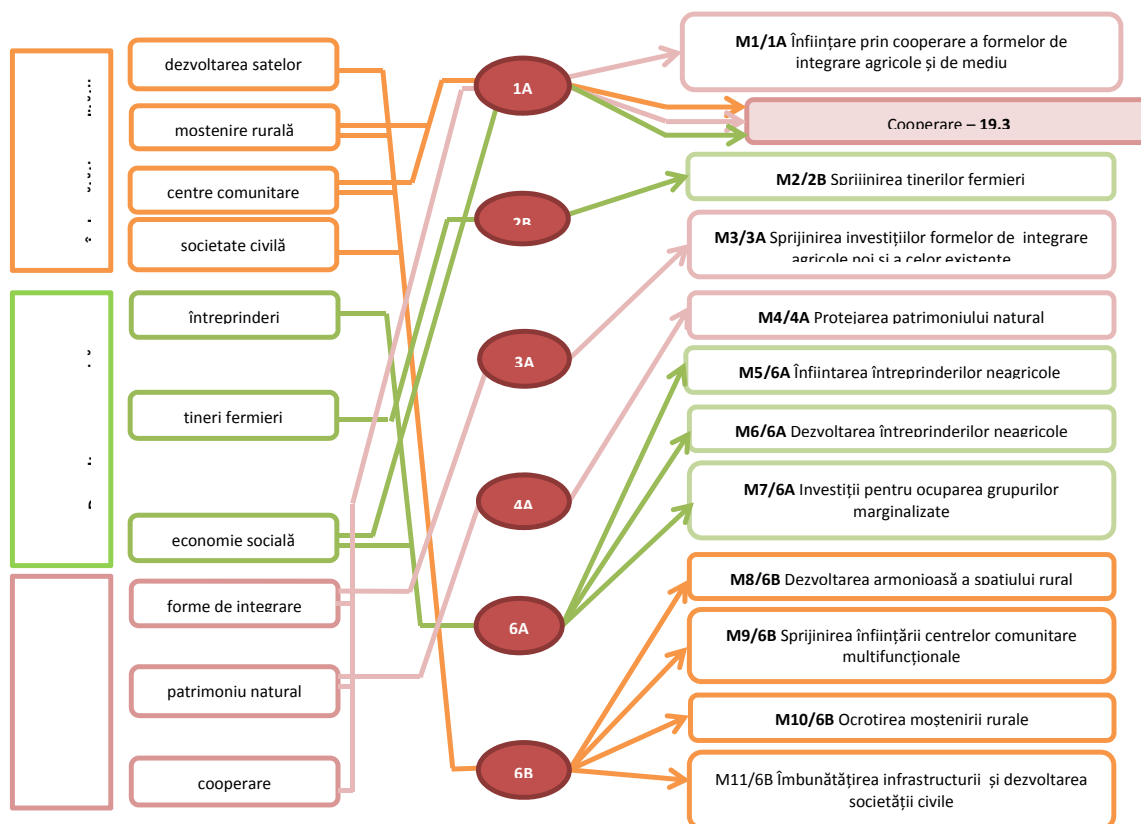
ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ ȘI SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Număr mare de organizații nonprofit mai ales în domeniul tineretului și al păstrării tradițiilor - Sistem de ocrotire socială copilului și de îngrijire la domiciliu bine pus la punct - Rolul important al bisericilor în domeniul socio-cultural, pastoral, respectiv al patrimoniului construit - Sistemul instituțional al educației preșcolare și școlare extins - Există asociații de dezvoltare microregională și intercomunitară (inclusiv care se ocupă de mediu) - Composesoratele reprezintă o forță financiară în toate localitățile - Număr relativ mare de asociații de fermieri, și cooperative - Multe manifestări, programe și festivaluri mici - Însemnate relații de înfrățire și de cooperare internațională 	<ul style="list-style-type: none"> - Numărul relativ scăzut al asociațiilor de mediu și de dezvoltare urbanistică, a celor care reunește și reprezintă interesele femeilor - Starea infrastructurii societăților civile (clădiri, echipare) - Slabă cooperare a organizațiilor și instituțiilor locale - Infrastructura de sport deteriorată, nu face față nevoilor specifice - Nici un element al sistemului instituțional și relațional nu servește corespunzător și la nivelul de calitate dorit turismul - Instituțiile publice și transportul în comun nu au rezolvat accesul persoanelor cu dizabilități, sau au recurs la soluții ieftine, asigurând numai obligativitatea, nu și funcționalitatea - Mijloacele de transport în comun sunt vechi și în stare deteriorată - Lipsa locurilor de întâlnire și agrement a tinerilor și a celor vârstnici - Lipsa relativă a asociațiilor și a persoanelor care prezintă empatie față de comunitățile romilor - Infrastructură socială de bază slab echipată și dispersată - slaba reprezentare a activităților meșteșugărești, tradiționale în forme organizate
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Posibilități de finanțare pentru dezvoltare instituțională - Posibilități de finanțare multiple pentru sectorul civil - Posibilități de finanțare pentru sectorul serviciilor sociale și medicale - Răspândirea modelului cooperării și creării de rețele și centre de resurse în rândul societății civile - Includerea în dicționarul politicilor publice a conceptului de educare, redresare și incluziune socială 	<ul style="list-style-type: none"> - Datorită proceselor demografice scade gradul de utilizare a instituțiilor - Criza economică persistentă îngreunează funcționarea instituțiilor - Accentuarea recesiunii economice poate avea repercursiuni grave și poate cauza migrarea masivă a populației - Evoluția crizei mondiale poate duce la apariția imigranților în zonă - Efectul de absorbție a forței de muncă din partea țărilor dezvoltate

CAPITOLUL IV: Obiective, priorități și domenii de intervenție

SDL propune 11 măsuri care vor contribui la satisfacerea nevoilor identificate pe baza analizei diagnostic și analizei SWOT și ca urmare a consultării partenerilor relevanți (publici, privați, ONG) din teritoriul Asociației GAL LEADER „Csík”.

Măsurile vor contribui la obiectivele și prioritățile UE de dezvoltare rurală ale PAC, prevăzute în Reg.1305/2013 și, implicit, la domeniile de intervenție ale acestora, astfel: în mod direct la obiectivele de dezvoltare rurală: 1 - Favorizarea competitivității agriculturii 2 - Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice și 3 - Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă. Atingerea obiectivelor de dezvoltare rurală se va realiza direct prin intermediul a 5 priorități: P1:Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, silvicultură și în zonele rurale, P2:Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor; P3:Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor;P4: Protejarea patrimoniului natural, P6:Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale. Strategia are un caracter integrat și inovator, prin abordarea multisectorială și prin faptul că pune accent pe sinergia și convergența inițiativelor la nivel local. SDL combină măsuri care vor încuraja inițiativele de cooperare, asociere și crearea de rețele, de realizare a unor proiecte cu impact economic, social și cultural.

Srijinul va fi direcționat către: Îmbunătățirea calității vieții în spațiului rural, Dezvoltarea economică, Cooperarea actorilor sociali și economici. M7/6A și M9/6B vor fi lansate cu prioritate, pentru asigurarea sustenabilității, prin accesarea POCU AXA 5.2.

Obiectivul de dezvoltare rurală	Priorități de dezvoltare rurală →	Domenii de Intervenție →	Măsuri →	Indicatori de rezultat	Valoare țintă (2023)
1 - Favorizarea competitivității agriculturii (P1, P2, P3)	P1	1A	M1 Înființarea prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu	Cheltuieli publice totale Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare, articolul 35 din Reg. (UE) nr. 1305/2013	30.000 3
	P2	2B	M2 Sprijinirea tinerilor fermieri	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro)	6 240.000
	P3	3A	M3 Sprijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	6 210.350 2
Obiective transversale	Inovare: M1, M2, M3; Protecția mediului: M2, M3; Atenuarea schimbărilor climatice: M2, M3				
2 - Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice (P1, P4, P5)	P4	4A	M4 Protejarea patrimoniului natural	Suprafața totală agricolă (ha) Suprafața totală forestieră (ha) <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	14 9 60.150 1
Obiective transversale	Inovare: M4, Protecția mediului: M4 Atenuarea schimbărilor climatice: M4				

3 - Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă (P1, P6)	P6	6A	M5 Înființarea întreprinderilor neagricole	Număr de locuri de muncă nou create <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	3 200.000 4
			M6 Dezvoltarea întreprinderilor neagricole	Număr de locuri de muncă nou create <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	2 401.340 8
			M7 Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate	Număr de locuri de muncă nou create <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	2 240.400 3
		6B	M8 Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	10.000 781.300 11
			M9 Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite <i>Specific</i> - Locuri de muncă nou create Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	5.000 1 360.550 2
			M10 Ocrotirea moștenirii rurale	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	3.000 480.750 5
			M11 Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite <i>Specific</i> - Cheltuieli publice totale (Euro), Număr de beneficiari sprijiniți	150 230.800 10
Obiective transversale	Inovare: M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11 Protecția mediului: M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11; Atenuarea schimbărilor climatice: M8, M9, M11				

CAPITOLUL V: Prezentarea măsurilor

FIȘA MĂSURII

Înființare prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu - M1/1A

Tipul măsurii:

- SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru a facilita cooperarea între actorii implicați în dezvoltarea rurală pentru: crearea de cooperative, grupuri de producători, rețele, cluster, grupuri operaționale, în scopul implementării în comun a unui plan de afaceri din domeniul agricol, industrie alimentară, turism, protejarea patrimoniului natural.

În analiza SWOT s-a identificat ca punct slab lipsa spiritului sau chiar rezistența la cooperare a locuitorilor. Această situație generează un efect negativ asupra valorii adăugate și asupra viabilității afacerilor din spațiul rural, și în mod implicit, asupra nivelului de competitivitate al acestora în comparație cu nivelul existent în zona urbană. Astfel se va realiza depășirea și aplanarea problemelor legate de dezvoltarea afacerilor agricole și neagricole, de asigurarea de servicii în zonele rurale sau provocările legate de mediu. Crearea de rețele care se vor formaliza vor ajuta la moderarea dezavantajelor legate de nivelul foarte mare de fragmentare din sectorul agricol din teritoriu și vor promova entitățile care colaborează pentru identificarea unor soluții noi, inovative. Produsele, practicile și procesele noi reprezintă principalele motoare pentru inovare și pentru diversificarea activităților agricole și neagricole, precum și pentru îmbunătățirea competitivității economiei rurale.

Printre exemplele care evidențiază impactul negativ al acestei situații se numără:

- produsele agro-alimentare realizate în teritoriu nu apar în ofertele de produse din regiune;
- un nivel scăzut al productivității la nivelul fermelor și al sectorului de procesare;
- sector de procesare insuficient dezvoltat;
- nivel scăzut al activităților de marketing și diversificare;
- gamă limitată de produse tradiționale;
- foarte puține produse recunoscute la nivel european;
- slaba reprezentare a activităților meșteșugărești, tradiționale în forme organizate;
- slaba valorificare a potențialului natural, cultural, patrimonial;
- slaba coordonare a promovării turismului;
- distrugerea în timp a monumentelor, a satului tradițional, a arhitecturii tradiționale.

Realizarea formelor asociative este un beneficiu enorm al cooperării, deoarece actorii locali recunosc importanța asocierii, de aceea acest sprijin informațional susține acest demers. Realizarea și implementarea planului de afaceri, a studiului de fezabilitate care vor fi realizate prin alte măsuri din LEADER, PNDR sau alte programe, vor contribui la realizarea obiectivelor comune de dezvoltare.

Obiective de dezvoltare rurală contribuie la:

- a) favorizarea competitivității agriculturii;
- b) asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
- c) obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform art. 4 din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Obiectivele specifice al măsurii sunt:

- sprijinirea cooperării între diferiți actori din sectorul agricol, sectorul forestier și lanțul alimentar, precum și alți actori care contribuie la realizarea obiectivelor și priorităților specificate;
- sprijinirea înființării de clustere și rețele;
- sprijinirea înființării și funcționării grupurilor operaționale.

Măsura contribuie la prioritatea specifică P1 încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale și la prioritatea secundară **P6** promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 35 Cooperare, alineatul 1 punctele a. abordări de cooperare între diferiți actori din sectorul agricol, sectorul forestier și lanțul alimentar din Uniunea Europeană, precum și alți actori care contribuie la realizarea obiectivelor și priorităților politicii de dezvoltare rurală, inclusiv grupurile de producători, cooperativele și organizațiile interprofesionale, **b.** crearea de clustere și rețele și **c.** înființarea și funcționarea grupurilor operaționale din cadrul PEI privind productivitatea și durabilitatea agriculturii, la care se face referire la articolul 56 din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la **Domeniul de intervenție 1A** încurajarea inovării, a cooperării și a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

- **Inovare:**

Sprijinirea cooperării între diferiți actori, rețele/clustere, grupuri operaționale reprezintă o abordare inovativă deoarece rezolvarea problemelor identificate în mediul rural prin investițiile, acțiunile realizate în comun au un efect multiplicator față de sprijinirea unor beneficiari individuali.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu măsurile M3/3A Sprijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente și M4/4A Protejarea patrimoniului natural, formele asociative înființate vor avea posibilitatea de a primi finanțări pentru realizarea planurilor de afaceri, studii de fezabilitate prin intermediul celor două măsuri. Măsura este complementară și cu măsura M2/2B Sprijinirea tinerilor fermieri.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: Nu este cazul.

2. Valoarea adăugată a măsurii:

- Schimbarea mentalității actorilor locali în sensul aprecierii lucrului în comun și forme asociative;
- Înființarea formelor asociative, rețele, clustere sprijină realizarea unor investiții care vor avea un impact economic, social și de mediu mai puternic, decât acțiunile realizate de actorii individuali;
- Promovarea necesității de cooperare cu scopul rezolvării problemelor identificate la nivel de exploatare, de comercianți și alți actori implicați/interesați în realizarea obiectivelor și priorităților politicii de dezvoltare rurală;
- Rezolvarea unei nevoi a teritoriului (de ex. creșterea competitivității sectorului agricol, întreținerea patrimoniului natural) pentru mai mulți beneficiari direcți în același proiect și implicit și pentru mai mulți beneficiari indirecti;
- Asigurarea unei mai bune informări asupra atractivității teritoriului.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Ordonanța nr. 37/ 2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice cu completările și modificările ulterioare;

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu completările și modificările ulterioare;

Legea nr. 566/2004 a cooperăției cu completările și modificările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Legislația națională în vigoare privind înființare clustere, rețele și alte forme asociative.

4. Beneficiari direcți/indirecti (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

Orice entitate juridică privată sau publică legal constituită, care va face parte din forma asociativă, desemnată în acest sens de parteneriat.

Beneficiari indirecti (grup țintă):

- populația locală;
- întreprinderi și societăți comerciale din domeniul agricol, turismului și alimentației publice, sănătate, educație, etc.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale R. (CE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul măsurii, sprijinul va fi acordat pentru:

- Animarea teritoriului pentru a facilita realizarea unei rețele;
- Funcționarea cooperării, inclusiv salariul coordonatorului;
- Formarea și informarea potențialilor membri ai cooperării;
- Realizarea de acțiuni materiale și imateriale în scopul implementării în comun a proiectelor de interes local;
- Constituirea unei forme asociative;
- Realizarea de studii cu privire la zona în cauză, studii de fezabilitate și/sau elaborarea planului de afaceri.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul până la finalizarea proiectului trebuie să prezinte un plan de afaceri/studiu de fezabilitate/studiu din care să rezulte necesitatea și importanța acțiunilor pentru comunitate.

8. Criterii de selecție

- Numărul de parteneri vizați;
- Numărul de beneficiari finali vizați în grupul țintă;
- Relevanța proiectului pentru specificul local.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea maximă a unui proiect este de 10.000 euro/proiect.

Intensitatea sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

Din suma totală eligibilă a proiectului se poate alocă un procent maxim de 30% pentru costurile de funcționare a rețelei.

Îndeplinirea celor asumate prin criteriile de eligibilitate al acestei măsuri nu este condiționată de depunerea planului de afaceri, a studiului de fezabilitate viabil la măsurile M3/3A și M4/4A. În cazul în care a fost înființată o cooperare pe baza acestei măsuri și parteneriatul are un plan de afaceri, studiu de fezabilitate, studiu de caz viabil, însă implementarea acestuia excede alocarea LEADER/proiect, acesta se poate realiza și din alte fonduri.

Sprijinul public nerambursabil pentru proiectele care intră sub incidența regulii de minimis conform Regulamentului UE nr. 1407/2013, ajutoarele de minimis pe perioadă de 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
1A	Cheltuieli publice totale (Euro)	30.000
1B (specific)	Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare, articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013	3

FIȘA MĂSURII

Instalarea tinerilor fermieri - M2/2B

Tipul măsurii:

- SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În acord cu analiza SWOT proprietatea asupra terenurilor este deținută de populația în vârstă, iar teritoriul are potențial ridicat pentru agricultură în special creșterea animalelor și cultivarea cartofului. În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru tinerii fermieri din teritoriul LEADER „Csík”, care se stabilesc pentru prima dată într-o exploatație agricolă în calitate de șefi ai exploatației, cu scopul de întinerire a generațiilor de fermieri și de creștere a gradului de competitivitate (economică, socială, de mediu) a exploatațiilor agricole. Sprijinul va acoperi inclusiv investițiile necesare pentru conformarea și alinierea la standardele UE referitoare la producția agricolă, normele de securitate a muncii, creșterea eficienței activității agricole prin diversificarea producției și promovarea inovării, precum și investițiile necesare pentru îndeplinirea condițiilor privind comercializarea produselor.

În cadrul acestei măsuri tinerii fermieri sunt sprijiniți să prelucreze produsele agricole primare obținute în cadrul fermei și să comercializeze produsele agricole și alimentare într-un lanț scurt de aprovizionare sau printr-o formă asociativă unde tânărul fermier este sau va deveni membru.

Sprijinirea tinerilor fermieri va contribui la asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice, la favorizarea competitivității agriculturii și la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, la crearea și menținerea de locuri de muncă în teritoriul nostru.

Obiective specifice ale măsurii sunt:

- Creșterea numărului de tineri agricultori care încep pentru prima dată o activitate agricolă ca șefi de exploatații și încurajarea tinerilor fermieri de a realiza investiții;
- Creșterea veniturilor exploatațiilor conduse de tinerii fermieri;
- Asigurarea echilibrului de gen în conducerea exploatațiilor;
- Îmbunătățirea managementului exploatațiilor agricole prin reînnoirea generației șefilor acestora, fără creșterea populației active ocupate în agricultură;
- Îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin promovarea instalării tinerilor fermieri și sprijinirea procesului de modernizare și conformitate cu cerințele pentru protecția mediului, igiena și bunăstarea animalelor, siguranța la locul de muncă;
- Îmbunătățirea și creșterea competitivității sectorului agricol prin creșterea valorii adăugate a produselor agricole, prin promovarea lanțurilor scurte de aprovizionare și prin promovarea cooperării tinerilor fermieri.

Măsura contribuie la prioritatea P2 creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole

inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor și la prioritatea secundară P3 promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 19 Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor alineatul 1, punctul (i) tinerii fermieri din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la **Domeniul de intervenție 2B** Îmbunătățirea performanței economice a tuturor exploatațiilor agricole și facilitarea restructurării și modernizării exploatațiilor, în special în vederea creșterii participării pe piață și a orientării spre piață, precum și a diversificării activităților agricole, prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

- **Inovare:**

Încurajarea instalării tinerilor fermieri ca manageri de exploatații agricole va facilita procesele inovatoare în sectorul agro-alimentar, tinerii fermieri fiind mai deschiși să aplice tehnologii și procese noi. De asemenea, tinerii fermieri au un rol important în diseminarea de bune practici, idei și concepte noi, deoarece au acces mai facil la informații noi, inovatoare. Încurajează cooperarea. Prin asigurarea vizibilității exploatației se realizează elementului inovativ de diseminare.

- **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Sprrijinirea tinerilor fermieri va contribui la prevenirea abandonului terenurilor agricole, inclusiv în vederea îndeplinirii statutului de fermieri activi, a cerințelor privind eco-condiționalitatea și măsurilor de înverzire, conducând la o activitate agricolă sustenabilă. De asemenea, măsura promovează investițiile pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor, precum și a celor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri:

Măsura este complementară cu măsurile M1/1A Înființarea prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu, M3/3A Sprrijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente și M4/4A Protejarea patrimoniului natural. Tinerii fermieri sunt potențiali beneficiari direcți și indirecti în cadrul celor două măsuri, acele forme asociative vor fi avantajate în care tinerii fermieri sunt sau vor deveni membrii.

Sinerгия cu alte măsuri din SDL: Nu este cazul

2. Valoarea adăugată a măsurii:

- Creșterea valorii adăugate a produselor prin aplicarea prelucrării, depozitării, ambalării și vânzării produselor agricole;
- Comercializarea produselor agricole în cadrul unui lanț scurt de aprovizionare;
- Pătrunderea pe piețele locale a unor produse de calitate;
- Promovarea produselor locale;
- Promovarea cooperării tinerilor fermieri.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;
Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;
Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Ordonanță de urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale cu modificările și completările ulterioare;
Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

Ordonanța Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 375/2002, Ordonanța Guvernului nr.76/2004, cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

- **Tânărul fermier** definit conform art. 2 din Reg. (UE) nr. 1305/2013: „tânăr fermier” înseamnă o persoană cu vârsta de până la 40 de ani la momentul depunerii cererii, care deține competențele și calificările profesionale adecvate și care se stabilește pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca șef al respectivei exploatații.
- **Persoană juridică** unde tânărul fermier este asociatul unic, așa cum este definit în art. 2 din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Beneficiarii indirecți sunt:

- consumatori din teritoriu și din regiune;
- agenții economici care intră într-un lanț scurt de aprovizionare.

5. Tip de sprijin

- Sumă forfetară;

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Sprijinul se acordă în vederea facilitării stabilirii tânărului fermier în baza planului de afaceri. Toate cheltuielile propuse în planul de afaceri și activitățile relevante pentru implementarea corectă a planului de afaceri aprobat sunt eligibile, indiferent de natura acestora.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să încadreze în categoria microîntreprinderilor;
- Solicitantul deține o exploatație agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 8.000 și 50.000 S.O. (valoare producție standard);
- Solicitantul prezintă un plan de afaceri;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de nouă luni de la data deciziei de acordare a ajutorului;

- Solicitantul deține competențe și aptitudini profesionale, îndeplinind cel puțin una din următoarele condiții:
 - studii medii/superioare în domeniul agricol/veterinar/economie agrară;
 - cunoștințe în domeniul agricol dobândite prin participarea la programe de instruire;
 sau
 - angajamentul de a dobândi competențele profesionale adecvate până la semnarea deciziei de finanțare;
- Tânăra fermier trebuie să respecte articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 referitor la fermieri activi, în termen de 18 luni de la data stabilirii;
- În cazul în care exploatarea agricolă vizează creșterea animalelor, planul de afaceri prevede în mod obligatoriu amenajări de gestionare a gunoierului de grajd, conform normelor de mediu (cerința va fi verificată în momentul finalizării implementării planului de afaceri);
- Solicitantul îndeplinește cel puțin una din următoarele condiții, care vor fi verificate în momentul finalizării planului de afaceri:
 - solicitantul prelucrează o parte din producția proprie obținută în cadrul fermei și realizează venituri din comercializarea produselor în procent de 10% din suma totală a proiectului;
 - comercializează producția primară proprie într-un lanț scurt alimentar în procent de 10% din suma totală a proiectului;
 - este membru într-o cooperativă/asociație/grup de producători care prelucrează și/sau comercializează produsele agricole primare și/sau secundare în procent de 10% din suma totală a proiectului.

8. Criterii de selecție

- Principiul sectorului prioritar care vizează sectorul predominant: zootehnic (bovine, ovine, apicultura) sau vegetal (cartofi);
- Proiecte realizate de femei;
- Investiții propuse pentru prelucrarea producției proprii;
- Solicitantul este membru sau va deveni membru al unei forme asociative care a primit/va primi finanțare prin măsura LEADER, fonduri FEADR;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizitabilității exploatarei;
- Investiții pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil se acordă pe o perioadă de maxim 3 ani și este 40.000 Euro/proiect.

Sprijinul se va acorda sub formă de primă în două tranșe:

- 75% din cuantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 25% din cuantumul sprijinului se va acorda cu condiția implementării corecte a planului de afaceri, fără a depăși trei ani de la semnarea deciziei de finanțare.

În cazul neimplementării corecte a planului de afaceri, sumele plătite, vor fi recuperate proporțional cu obiectivele nerealizate.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
2B	Numărul de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți	6
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	240.000

FIȘA MĂSURII

Sprrijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente - M3/3A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

Conform analizei SWOT și a analizei diagnostic, în teritoriu există o mare fragmentare a sectorului agricol în exploatații mici care nu sunt competitive din punct de vedere economic și nu au capacitatea necesară (din punct de vedere informațional și financiar) de a se dezvolta. Sprijinul public nerambursabil oferă un ajutor la depășirea acestor dezavantaje prin asistarea operatorilor de a lucra împreună.

În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin financiar pentru a facilita cooperarea între actorii implicați în sectorul agricol și alimentar, pentru crearea de rețele și sau clustere în scopul valorificării superioare a produselor și a vânzării acestora către consumatorii finali. Crearea de rețele va ajuta la diminuarea disparităților legate de nivelul foarte mare de fragmentare din sectorul agricol din teritoriu, cu o pondere foarte mare a fermelor mici, și va promova entitățile care colaborează pentru identificarea unor soluții noi. Această situație generează un efect negativ asupra valorii adăugate și asupra viabilității afacerilor din agricultură și industria alimentară.

Printre exemplele care evidențiază impactul negativ al acestei situații se numără: o gamă limitată de produse agro-alimentare recunoscute la nivel european, un nivel mai scăzut al productivității la nivelul fermelor și al sectorului de procesare, precum și al activităților de diversificare și de marketing.

Cooperarea pentru organizarea lanțului scurt și a piețelor locale poate fi încurajată și realizată în diferite moduri:

- cooperare în vederea procesării în comun a produselor în lanțul scurt;
- cooperare în vederea depozitării și ambalării în comun a produselor în lanțul scurt;
- cooperare în vederea organizării vânzării pe piața locală a produselor primare agricole și a produselor agricole prelucrate;
- cooperare în vederea promovării legate de această activitate și identificarea clienților finali;
- cooperare în vederea aplicării schemelor de calitate.

Obiective de dezvoltare rurală contribuie la:

- a) favorizarea competitivității agriculturii;
- b) asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice;
- c) obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform art. 4. Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Obiectivele specifice al măsurii sunt:

- Cooperarea între micii operatori în ceea ce privește organizarea de procese de lucru comune și partajarea echipamentelor și a resurselor și pentru dezvoltarea și/sau comercializarea de servicii turistice aferente turismului rural;
- Cooperare orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare în vederea stabilirii de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale și a dezvoltării acestora;
- Activități de promovare pe plan local legate de dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale;
- Diversificarea activităților agricole în direcția activităților privind sănătatea, integrarea socială, agricultura sprijinită de comunitate și educația cu privire la mediu, alimentație, plante medicinale, practici tradiționale.

Măsura contribuie la prioritatea P3 Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole și la prioritățile secundare P5 Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și reziliență la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic și P2 Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 35 Cooperare din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la **Domeniul de intervenție 3A** îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale, prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

- **Inovare:**

Sprijinul pentru finanțarea investițiilor formelor asociative prezintă abordarea complexă a problematicii cooperării în domeniul agricol, procesare, promovare și valorificarea produselor agricole primare și secundare.

În cadrul acestei măsuri vor fi încurajate acele tehnologii și echipamente cu caracter inovator, care vor conduce la utilizarea, la o scară mai largă, a tehnologiilor moderne. Prin asigurarea vizibilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare.

- **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Sprijinirea procesării și vânzării a produselor agricole primare și prelucrate în cadrul unui lanț scurt vizează reducerea amprenteii asupra mediului prin încurajarea de noi metode de producție și păstrare a produselor agroalimentare, prin creșterea siguranței alimentare, prin adaptarea produselor la cerințele pieței locale și prin reducerea emisiilor de carbon cu scăderea distanței de transport.

Complementaritate cu alte programe/strategii/măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu măsura M1/1A Înființarea prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu prin care va fi sprijinită înființarea formelor de cooperare cu implicarea diferitelor actori locali cu scopul întreținerii, refacerii și modernizării peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare.

În cadrul măsurii M2/2B Sprijinirea tinerilor fermieri, tinerii fermieri sunt avantajați dacă participă la rețele de cooperare, la formele asociative care au primit sprijin financiar.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: Nu este cazul.

2. Valoarea adăugată a măsurii

- Creșterea valorii adăugate a produselor și serviciilor prin aplicarea procesării, depozitării, ambalării și vânzării către clienții finali;
- Rezolvarea unei nevoi a teritoriului (creșterea competitivității sectorului agricol) pentru mai mulți beneficiari direcți în același proiect și implicit și pentru mai mulți beneficiari indirecti;
- Schimbarea mentalității actorilor locali în sensul aprecierii lucrului în comun și a formelor asociative;
- Pătrunderea pe piețele locale a unor produse de calitate.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului (UE) nr. 178/2002 din 28 ianuarie 2002 care stabilește principiile generale și cerințele legii alimentelor, Autoritatea Europeană pentru Siguranța Alimentelor și procedurile privind siguranța alimentelor;

Regulament (UE) nr. 852/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind igiena produselor alimentare.

Legislație Națională

Ordonanța nr. 37/ 2005 privind recunoașterea și funcționarea grupurilor și organizațiilor de producători, pentru comercializarea produselor agricole și silvice cu completările și modificările ulterioare;

Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției cu completările și modificările ulterioare;

Legea nr. 566/2004 a cooperăției cu completările și modificările ulterioare;

HG 445/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului cu modificările și completările ulterioare;

Ordinul nr. 135 privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice și private cu completările și modificările ulterioare;

Ordinul președintelui Autorității Naționale Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor nr. 111/2008 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor;

Ordinul nr. 119/2014 pentru aprobarea Normelor de igienă și sănătate publică privind mediul de viață al populației cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

- Orice entitate juridică privată sau publică legal constituită, care face parte din rețea/cluster, forme asociative și de cooperare, desemnată în acest sens de parteneriat.

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- populația locală;
- întreprinderi și societăți comerciale din domeniul turismului și alimentației publice.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul măsurii, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale pentru:

- Investiții aferente realizării de studii cu privire la zona în cauză și de studii de fezabilitate, precum și costurile aferente elaborării unui plan de afaceri;
- Activități de promovare;
- Funcționarea cooperării, inclusiv salariul coordonatorului;
- Realizare materiale informative și promoționale;
- Activități comune de marketing prin organizare de evenimente (Festivalul verzei, cepei, mămligii, etc.) legate de produsele sau serviciile identificate în anumite zone ale teritoriului, care implică un număr însemnat de producători, și aduc beneficii multiple locuitorilor (de ex. cultivarea verzei la Frumoasa, a cepei la Siculeni, a creșterii oilor la Plăieșii de Jos, etc.);
- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, , inclusiv studiile de fezabilitate, v în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să prezinte un Acord de parteneriat cu minim doi parteneri sau Act constitutiv formă asociativă cu minim trei parteneri în care se specifică rolul fiecărui partener în proiect și care are o durată cel puțin egală cu perioada de desfășurare a proiectului;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată.

8. Criterii de selecție

- Numărul de parteneri implicați;
- Numărul de locuri de muncă create;

- Numărul de beneficiari finali vizați în grupul țintă;
- Asigurarea vizibilității investiției;
- Exploatarea resurselor de energie regenerabilă.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea maximă a unui proiect este de 100.000 euro/proiect.

În cazul în care proiectul implementat nu face parte dintr-o categorie care intră sub incidența unei măsuri din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, intensitatea sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

Costurile de funcționare a rețelei nu pot depăși 25% din suma totală eligibilă a proiectului.

În cazul în care a fost înființată o cooperare pe baza măsurii M1/1A înființare prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu, și parteneriatul are un plan de afaceri, studiu de fezabilitate, studiu de caz viabil, dar implementarea acestuia se va realiza din alte fonduri, proiectul va acoperi doar costurile de funcționare.

În cazul în care proiectul implementat face parte dintr-o categorie care intră sub incidența unei alte măsuri din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, se aplică suma sau rata maximă relevantă a sprijinului.

Sprijinul public nerambursabil pentru proiectele care intră sub incidența regulii de minimis conform Regulamentului UE nr. 1407/2013, ajutoarele de minimis pe perioadă de 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
3A	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători	6
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	210.350
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	2

FIȘA MĂSURII

Protejarea patrimoniului natural - M4/4A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII
- SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

Conform analizei SWOT, teritoriul abundă în pășuni naturale de înaltă calitate (HNV) cu o biodiversitate de excepție, care îmbinate cu slaba conștiințiozitate față de mediu și valorile pe care acestea o reprezintă, a analizei teritoriului care evidențiază că 92% din UAT-uri au situri Natura 2000 sau HNV. În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru formele de cooperare realizate între actorii implicați în întreținerea, refacerea și modernizarea peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare.

Acțiunile întreprinse în cadrul măsurii se realizează pe două nivele:

- Asociații care întreprind acțiuni de sensibilizare ecologică și reprezintă o platformă de discuții și armonizarea intervențiilor în consens cu proprietarii terenurilor/fermierii.
- Asociațiile de întreținere, refacere și modernizare a peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare acționează ca mediatori și consultanți atât pe teritoriile private cât și cele ale comunităților, elaborează planuri de măsuri în vederea îmbunătățirii valorii ecologice a peisajului natural și facilitează obținerea de finanțări din fondurile europene și coordonează implementarea lor.

Analiza SWOT evidențiază existența asociațiilor, entităților cu domenii de activitate de protecția mediului înconjurător și organizațiilor care administrează/gestionează ariile naturale protejate Natura 2000. Privind realizarea obiectivelor de protejare, gestionare al peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare, impactul activității acestor organizații rămâne însă punctuală. Majoritatea proprietarilor terenurilor agricole și forestiere sunt persoanele vârstnice, care nu au capacitate suficientă, nici cunoștințe adecvate pentru gestionarea corespunzătoare a acestor terenuri. De exemplu: reabilitarea/reconstrucția gardurilor de lemn la hotarele terenurilor; protejarea arborilor remarcabili în peisaj; modalități de gestionare a pășunilor aproape împădurite; intervenții necesare pentru protecția peisajului rural.

Aceste inițiative prevăd acțiuni mai integrate, complexe. Pentru îndeplinirea gestionării peisajului este inevitabilă existența unui parteneriat care este alcătuit din:

- organizații cu domeniul de activitate de întreținere, refacere și modernizare a peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare;
- fermieri;
- autorități (de ex. autorități publice locale, instituții, policy-makers, etc.).

Obiectivele acestor organizații ar manifesta în:

- Prezervarea peisajului natural rural;
- Încurajarea managementului realizat împreună cu fermierii și oferirea unui venit alternativ prin intermediul schemelor de agro-mediu;
- Sprijinirea dezvoltării rurale și a produselor.

Obiectivul de dezvoltare rurală contribuie la asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice și la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiei și a comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform art. 4 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 prin sprijinirea activităților organizațiilor societății civile.

Obiectivele specifice ale măsurii sunt:

- întreținere, refacere și modernizare a peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare;
- sensibilizare ecologică și/sau arhitecturală (peisagistică);
- elaborarea, întocmirea studiilor și/sau planurilor de acțiune;
- întocmirea materialelor de informare și realizarea acțiunilor de conștientizare;
- investiții realizate cu caracter pilot: observatoare de animale sălbatice, păsări, drumuri tematice (ghidate), etc.

Măsura contribuie la prioritatea P4 refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură și la prioritatea secundară **P6** promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale și, prevăzute la art. 5 din Reg. UE nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale, alin. 1, punctul f. studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socio-economice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție 4A Refacerea, conservarea și dezvoltarea biodiversității, inclusiv în zonele Natura 2000 și în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, a activităților agricole de mare valoare naturală, precum și a stării peisajelor europene, prevăzută la art. 5, Reg. UE nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. 1305/2013:

- **Inovare:**

Sprijinirea întreținerii, refacerii și modernizării patrimoniului natural al satelor, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală realizată prin includerea organismelor de specialitate, a fermierilor, proprietarilor de terenuri agricole și autorităților este o abordare integrată în acest domeniu, astfel de exemple, inițiative neexistând în teritoriul nostru, nici în regiune. Prin asigurarea vizitabilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare și conștientizare a valorilor naturale.

- **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Sprijinirea întreținerii, refacerii și modernizării patrimoniului natural al satelor, al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, sensibilizarea ecologică a proprietarilor de terenuri contribuie la dezvoltarea sustenabilă a teritoriului și la practicarea de o activitate agricolă sustenabilă.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu măsura M1/1A Înființarea prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu, prin care va fi sprijinită înființarea formelor de cooperare cu implicarea diferitelor actori locali cu scopul întreținerii, refacerii și modernizării peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare.

Măsura este complementară deasemeni cu M2/2B Sprijinirea tinerilor fermieri.

Măsura este complementară și cu măsura M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale, care oferă sprijin pentru protejarea, întreținerea, reabilitarea obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local. Beneficiarii indirecti al celor două măsuri sunt locuitorii satelor și agenții economici din teritoriu.

Sinergia cu alte măsuri din SDL: Nu este cazul

2. Valoarea adăugată a măsurii

- Sprijinirea rețelelor cu scopul întreținerii, refacerii și modernizării a peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare;
- Abordarea complexă a gestionării peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare;
- Sensibilizarea ecologică și/sau arhitecturală (peisagistică) a fermierilor, proprietarilor de terenuri;
- Sprijinirea investițiilor realizate cu caracter pilot.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Legea 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr.18/1991 și ale Legii nr.169/1997.

4. Beneficiari direcți/indirecti (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

Entități publice

- autorități publice locale și asociațiile acestora (ADI-uri);

Entități private:

- ONG-uri definite conform legislației în vigoare cu domeniul de activitate de protejarea mediului, peisajului rural și al siturilor de înaltă valoare naturală;
- Administratori, gestionari al siturilor Natura 2000;
- Composesorate.

Beneficiari indirecti (grup țintă):

- proprietari de terenuri agricole și de pădure cu valoarea înaltă;
- populația locală.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv de solicitant.
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art.45(4) și art.63 ale Reg.(UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul măsurii, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale pentru:

- Investiții aferente realizării de studii cu privire la zonă în cauză și de studii de fezabilitate, precum și costurile aferente elaborării unui plan de afaceri;
- Activități de promovare;
- Funcționarea cooperării, inclusiv salariul coordonatorului;
- Realizare materiale informative și promoționale;
- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi,
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, inclusiv studiile de fezabilitate, în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să prezinte un Acord de parteneriat cu minim doi parteneri sau un Act constitutiv al formei asociative cu minim trei parteneri, în care se specifică rolul fiecărui partener în proiect și care are o durată cel puțin egală cu perioada de desfășurare a proiectului;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul economic al acesteia;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată.

8. Criterii de selecție

- Numărul de parteneri implicați;
- Numărul de locuri de muncă create;
- Numărul de beneficiari finali vizați în grupul țintă;
- Asigurarea vizibilității investiției;
- Proiecte de construcții, renovare se echipează cu soluții de energie regenerabilă.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar în Ghidul Solicitantului și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea maximă a unui proiect este de 60.000 euro/proiect.

În cazul în care proiectul implementat nu face parte dintr-o categorie care intră sub incidența unei măsuri din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, intensitatea sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: până la 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică - până la 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: până la 100%.

Costurile de funcționare a rețelei nu pot depăși 25% din suma totală eligibilă a proiectului.

În cazul în care a fost înființată o cooperare pe baza măsuri M1/1A Înființare prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu și parteneriatul are un plan de afaceri, studiu de fezabilitate, studiu de caz viabil, dar implementarea acestuia se va realiza din alte fonduri, proiectul va acoperi doar costurile de funcționare.

În cazul în care proiectul implementat face parte dintr-o categorie care intră sub incidența unei alte măsuri din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, se aplică suma sau rata maximă relevantă a sprijinului.

Sprijinul public nerambursabil pentru proiectele care intră sub incidența regulii de minimis conform Regulamentului UE nr. 1407/2013, ajutoarele de minimis pe perioadă de 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
4A	Suprafața totală agricolă (ha)	14
	Suprafața totală forestieră (ha)	9
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	60.150
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	1

FIȘA MĂSURII

Înființarea întreprinderilor neagricole - M5/6A

Tipul măsurii:

- SPRIJIN FORFETAR

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În analiza SWOT a GAL LEAER "Csík" apar, ca și puncte tari cunoștințele legate de meseriile tradiționale precum și de prelucrarea materiilor prime locale - a lemnului, a cânepii, a lânii, existența în zonă a produselor de calitate, arta populară, moștenirea culturală vie, izvoarele de apă minerală, îmbutelierea apei minerale, abundență în fructe de pădure, plante medicinale, numărul mare de gospodării de subzistență sau semi-subzistență (elementul social și de mediu al competitivității), precum și existența clădirilor (în proprietate publică sau privată) potrivite pentru schimbarea funcției, inclusiv pentru activități economice.

Sunt identificate numeroase puncte slabe precum migrarea tinerilor la orașe sau în străinătate, lipsa spiritului antreprenorial și a modului de trai activ, nivelul scăzut al marketingului produselor și locurilor, numărul de întreprinderi sub media pe țară, lipsa mentalității antreprenoriale, lipsa locurilor de muncă, mai ales pentru populația fără nici o calificare, slaba valorificare a resurselor teritoriului, lipsa de capital, industria de prelucrare precară, numărul relativ mic de operatori de turism, nivelul calitativ al serviciilor relativ scăzut, precum și slaba exploatare a resurselor de energie regenerabilă.

Implementarea acestei măsuri este necesară pentru stimularea mediului de afaceri din teritoriul LEADER prin susținerea financiară a întreprinzătorilor care realizează activități neagricole pentru prima dată (start-up în baza unui plan de afaceri). Măsura contribuie la ocuparea unei părți din excedentul de forță de muncă existent, la diversificarea economiei din teritoriul LEADER, la creșterea veniturilor populației și a nivelului de trai, la scăderea sărăciei și la combaterea excluderii sociale.

Obiectivul de dezvoltare rurală este: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4, la care contribuie.

Obiective specifice ale măsurii sunt:

- Diversificarea economiei teritoriul LEADER, dezvoltarea economică a zonei și diminuarea sărăciei;
- Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice;
- Crearea de locuri de muncă de calitate în teritoriul LEADER;
- Încurajarea menținerii și dezvoltării activităților meșteșugărești tradiționale;
- Integrarea întreprinderilor și legăturile intersectoriale la nivel local (vor fi încurajate proiectele care reunesc agricultura și turismul rural prin promovarea turismului durabil și responsabil în teritoriul LEADER, a patrimoniului natural și cultural, precum și investițiile în materie de energie din surse regenerabile).

Măsura contribuie la prioritatea P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor **art. 19 Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor alineatul 1, punctul (ii)** al Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție: 6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare:

- sprijinirea investițiilor, care contribuie la creșterea valorii adăugate a produselor;
- facilitarea valorificării resurselor locale;
- contribuția la dezvoltarea serviciilor în teritoriul LEADER;
- sprijinirea entităților care sunt/vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale;
- diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea înființării întreprinderilor din spațiul LEADER;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, și a serviciilor de bază;
- creșterea atractivității zonelor LEADER și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor;
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare socio-economică teritorială;
- prin asigurarea vizibilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare.

Protecția mediului:

Toate investițiile realizate în cadrul acestei măsuri vor fi din categoria celor „prietenoase cu mediul” fiind selectate cu prioritate proiectele care adoptă soluții de obținere și/sau utilizare a energiei din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri: Măsura este complementară cu măsura **M10/6B** Ocrotirea moștenirii rurale, deoarece casele/șurele renovate/salvate prin măsura **M10/6B** Ocrotirea moștenirii rurale vor putea fi folosite de întreprinderi înființate prin această măsură în scopuri turistice, pentru sedii ale întreprinderilor, ateliere de manufactură, pentru folosirea resurselor locale, **M9/6B** Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale, prin sprijinirea entităților care sunt/vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale, precum și măsura **M7/6A** Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate, oferind posibilitatea înființării și funcționării pe termen lung a întreprinderilor sociale.

Sinergia cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- **M6/6A** Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- **M7/6A** Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- **M8/6B** Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- **M9/6B** Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;

- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale;
- M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile, contribuind la îndeplinirea P6.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Măsura contribuie la:

- stimularea activităților economice noi din sfera serviciilor pentru populație sau pentru alte activități economice neagricole din teritoriul GAL;
- dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how;
- realizarea unei dezvoltări bazate pe resursele endogene;
- diversificarea ofertei turistice;
- crearea de noi locuri de muncă.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Legislație Națională

Ordonanța de Urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

PNDR 2014-2020.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

- Micro-întreprinderi care își propun activități neagricole, pe care nu le-au mai efectuat până la data aplicării pentru sprijin;
- Micro-întreprinderi și întreprinderi mici noi, înființate în anul depunerii aplicației de finanțare sau cu o vechime de maxim 3 ani fiscali, care nu au desfășurat activități până în momentul depunerii acesteia;
- Fermieri sau membrii unei gospodării agricole care își propun activități neagricole, autorizați cu statut minim de persoană fizică autorizată.

Beneficiarii indirecți sunt:

- Agenți economici, instituții publice, populația, beneficiari ai bunurilor și serviciilor obținute prin activitățile economice finanțate de această măsură;
- Consumatorii din teritoriu și din regiune;
- Persoanele din categoria populației active aflate în căutarea unui loc de muncă.

5. Tip de sprijin

Sprijinul va fi acordat sub formă de **sumă forfetară** pentru finanțarea înființării de noi activități neagricole în teritoriul LEADER pe baza unui plan de afaceri.

Cerințele minime al planului de afaceri:

- Situația economică inițială a beneficiarului;
- Activitățile previzionate în scopul atingerii obiectivelor specifice propuse prin planul de afaceri;
- Descrierea etapelor pentru dezvoltarea activității neagricole;
- Planul de afaceri nu poate să cuprindă alte acțiuni, în afara celor specifice prezentei măsuri;
- Modalitatea de gestionare și implementare a planului de afaceri;
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de nouă luni de la data deciziei de acordare a ajutorului;
- Acordarea celei de-a doua tranșe este condiționată de implementarea corectă a obiectivelor stabilite prin Planul de Afaceri;
- În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează prima tranșă, proporțional în raport cu obiectivele realizate.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Srijinul se acordă pentru activitățile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul Planului de Afaceri. Toate cheltuielile propuse prin planul de afaceri și activitățile relevante pentru implementarea corectă a planului de afaceri aprobat, pot fi eligibile, indiferent de natura acestora.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să prezinte un plan de afaceri;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate în teritoriul LEADER "Csík" iar activitatea va fi desfășurată în teritoriul LEADER "Csík";
- În cazul proiectelor de construcții încă din faza de proiectare va fi obligatorie consultarea prealabilă a comisiei arhitecților al GAL LEADER "Csík";
- Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de nouă luni de la data deciziei de acordare a srijinului;
- Înregistrarea codului CAEN specific al activității în termen de 3 luni de la data semnării contractului de finanțare;
- Implementarea planului de afaceri cel târziu până la sfârșitul anului 4;
- Solicitantul, prin Planul de afaceri, trebuie să creeze un loc de muncă cu normă întreagă. Constituirea de PFA sau Îl este constituire de loc de muncă.
- Domeniul de activitate al beneficiarului se regăsește în Lista Codurilor CAEN eligibile atașate la Apelul de selecție, întocmit conform analizei SWOT a SDL, a ideilor de proiecte adunate în perioada de animare, și a punctului de vedere a diferiților actori al zonei LEADER Csík (de exemplu turismul rural, în toate formele sale, precum și serviciile de agrement, rețele TDM, întreprinderi sociale și cooperative, meșteșuguri tradiționale, etc.).

8. Criterii de selecție

- Utilizarea energiei din surse regenerabile;
- Proiecte care provin din satele care aparțin comunelor;
- Proiecte care își asumă aderarea la sisteme de calitate (ex: clasificarea locurilor de cazare în mediul rural);
- Proiecte care folosesc resurse locale;

- Entități care vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizitabilității investiției;
- Proiecte care contribuie la dezvoltarea serviciilor în teritoriul LEADER.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Cuquantumul sprijinului este de maxim **40.000 euro/proiect**.

Sprijinul se va acorda în 2 rate pe o perioadă de maximum 4 ani, astfel:

- 75% din cuquantumul sprijinului la semnarea deciziei de finanțare;
- 25% in cuquantumul sprijinului se va acorda cu condiția implementării corecte a planului de afaceri.

Dosarul cererii de plată pentru a doua tranșă se depune după îndeplinirea conformității și a investițiilor propuse de beneficiar în planul de afaceri, dar nu mai devreme de al doilea an din Planul de afaceri.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6A	Număr de locuri de muncă nou create	3
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	200.000
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	5

FIȘA MĂSURII

Dezvoltarea întreprinderilor neagricole - M6/6A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În analiza SWOT a GAL LEAER "Csík" apar, ca și puncte tari cunoștințele legate de meseriile tradiționale precum și de prelucrarea materiilor prime locale - a lemnului, a cânepii, a lânii, a laptelui, existența în zonă a produselor de calitate bio, arta populară, moștenirea culturală vie, izvoarele de apă minerală, îmbutelierea apei minerale, abundență în fructe de pădure, plante medicinale, numărul mare de gospodării de subzistență sau semi-subzistență (elementul social și de mediu al competitivității), precum și existența clădirilor (în proprietate publică, sau privată) potrivite pentru schimbarea funcției, inclusiv pentru activități economice.

Sunt identificate numeroase puncte slabe, ca și migrarea tinerilor la orașe sau în străinătate, lipsa spiritului antreprenorial, și a modului de trai activ, nivelul scăzut al marketingului produselor și locurilor, numărul de întreprinderi sub media pe țară, lipsa mentalității antreprenoriale, lipsa locurilor de muncă, mai ales pentru populația fără nici o calificare, slaba valorificare a resurselor teritoriului, lipsa de capital, industria de prelucrare precară, numărul relativ mic de operatori de turism, nivelul calitativ al serviciilor relativ scăzut, precum și slaba exploatare a resurselor de energie regenerabilă.

Implementarea acestei măsuri este necesară pentru stimularea mediului de afaceri din teritoriul LEADER prin susținerea financiară a întreprinzătorilor care realizează activități neagricole prin modernizarea și/sau dezvoltarea întreprinderilor existente. Măsura contribuie la: ocuparea unei părți din excedentul de forță de muncă existent, la diversificarea economiei din teritoriul LEADER, la creșterea veniturilor populației teritoriului LEADER și a nivelului de trai, la scăderea sărăciei și la combaterea excluderii sociale.

Obiectivul de dezvoltare rurală este: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4, la care contribuie.

Obiective specifice ale măsurii sunt:

- Diversificarea economiei teritoriul LEADER, dezvoltarea economică a zonei și diminuarea sărăciei;
- Dezvoltarea serviciilor pentru populație și alte activități economice;
- Crearea de locuri de muncă de calitate în teritoriul LEADER;
- Încurajarea menținerii și dezvoltării activităților meșteșugărești tradiționale;
- Integrarea întreprinderilor și legăturile intersectoriale la nivel local (vor fi încurajate

proiectele care reunesc agricultura și turismul rural prin promovarea turismului durabil și responsabil în teritoriul LEADER, a patrimoniului natural și cultural, precum și investițiile în materie de energie din surse regenerabile).

Măsura contribuie la prioritatea P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor **art. 19 Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor alineatul 1, litera b** din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție: 6A Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

Inovare:

- sprijinirea investițiilor, care contribuie la creșterea valorii adăugate a produselor;
- facilitarea valorificării resurselor locale;
- contribuția la dezvoltarea serviciilor în teritoriul LEADER;
- sprijinirea entităților care sunt/vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale;
- diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea dezvoltării întreprinderilor din spațiul LEADER;
- crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, și a serviciilor de bază;
- creșterea atractivității zonelor LEADER și diminuarea migrației populației, în special a tinerilor;
- prin asigurarea vizibilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare;
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare socio-economică teritorială.

Protecția mediului:

Toate investițiile realizate în cadrul acestei măsuri vor fi din categoria celor „prietenoase cu mediul” fiind selectate cu prioritate proiectele care adoptă soluții de obținere și/sau utilizare a energiei din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri: Măsura este complementară cu măsura **M10/6B** Ocrotirea moștenirii rurale, deoarece casele/șurele renovate/salvate prin măsura **M10/6B** Ocrotirea moștenirii rurale vor putea fi folosite de întreprinderi dezvoltate prin această măsură în scopuri turistice, pentru sedii ale întreprinderilor, ateliere de manufactură, pentru folosirea resurselor locale, **M9/6B** Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale, prin sprijinirea entităților care sunt/vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale, precum și măsura **M7/6A** Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate, oferind posibilitatea dezvoltării, și funcționării pe termen lung a întreprinderilor sociale.

Sinerгіa cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- **M5/6A** Înființarea întreprinderilor neagricole;

- M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;
- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale;
- M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile, contribuind la îndeplinirea P6.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Măsura contribuie la:

- stimularea activităților economice din sfera serviciilor pentru populație sau pentru alte activități economice neagricole din teritoriul GAL;
- dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how;
- crearea de noi locuri de muncă;
- realizarea unei dezvoltări bazate pe resursele endogene;
- încurajarea dezvoltării întreprinderilor sociale.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul nr. 807/2014.

Legislație Națională

Ordonanță de Urgență nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare;

PNDR 2014-2020.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

- Micro-întreprinderi și întreprinderi non-agricole mici existente din teritoriul LEADER;
- Fermieri sau membrii unor gospodării agricole care își diversifică activitatea de bază agricolă prin dezvoltarea unei activități neagricole în teritoriul LEADER în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în categoria microîntreprinderi și întreprinderi mici;
- Cooperative meșteșugărești.

Beneficiarii indirecți sunt:

- Agenți economici, instituții publice, populația, beneficiari ai bunurilor și serviciilor obținute prin activitățile economice finanțate de această măsură;
- Consumatori din teritoriu și din regiune;
- Persoanele din categoria populației active aflate în căutarea unui loc de muncă.

5. Tip de sprijin

Sprijinul se acordă prin **rambursarea costurilor eligibile** suportate și plătite efectiv de solicitant pentru proiectele de modernizare/dezvoltare a întreprinderilor mici/micro-

întreprinderilor existente, pe baza unei Studii de fezabilitate/Memoriu Justificativ cf. HG 28/2008, actualizată.

Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art.45(4) și art.63 ale Reg.(UE) nr. 1305/2013.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Sprejiniul se acordă pentru:

- Construcția, extinderea și/sau modernizarea și dotarea clădirilor pentru efectuarea activității vizate de proiect, precum și pentru marketingul produselor proprii; dotarea aferentă cu echipamente, utilaje, etc. noi, inclusiv achiziționarea în leasing a acestora, precum și costurile de instalare;
- Investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci;
- Investiții în activități non-agricole productive;
- Investiții pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale și/sau cu specific local, neagricole;
- Servicii pentru populația teritoriului LEADER;
- Investiții în folosirea surselor de energie regenerabilă;
- Investiții în infrastructura de primire turistică, activități recreaționale, diversificarea ofertei turistice, înființarea și amenajarea de trasee tematice.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Solicitantul trebuie să își desfășoare activitatea aferentă investiției finanțate în teritoriul GAL;
- Solicitantul trebuie să demonstreze capacitatea de a asigura cofinanțarea investiției;
- Viabilitatea economică a investiției trebuie să fie demonstrată pe baza prezentării unei documentații tehnico-economice;
- Întreprinderea nu trebuie să fie în dificultate în conformitate cu liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate;
- În cazul proiectelor de construcții încă din faza de proiectare va fi obligatorie consultarea prealabilă a comisiei arhitecților al GAL LEADER "Csík";
- Domeniul de activitate al beneficiarului se regăsește în Lista Codurilor CAEN eligibile atașate la Apelul de selecție, întocmit conform analizei SWOT a SDL, a ideilor de proiecte adunate în perioada de animare, și a punctului de vedere a diferiților actori al zonei LEADER Csík (de exemplu turismul rural, în toate formele sale, precum și serviciile de agrement, rețele TDM, cooperative, meșteșuguri tradiționale, etc.);
- Solicitantul, prin Studiul de fezabilitate/Memoriu justificativ/Cerere de finanțare, trebuie să creeze un loc de muncă cu normă întreagă. Constituirea de PFA sau Îl este considerat creare de loc de muncă.

8. Criterii de selecție:

Suma nerambursabilă acordată va respecta condiția creării de noi locuri de muncă.

Vor fi selectate cu prioritate proiectele:

- Utilizarea energiei din surse regenerabile;
- Proiecte care provin din satele care aparțin comunelor;
- Proiecte care își asumă aderarea la sisteme de calitate (ex: clasificarea locurilor de cazare în mediul rural);
- Proiecte care folosesc resurse locale;
- Entități care vor fi incluse în centrele comunitare multifuncționale;
- Proiecte care contribuie la dezvoltarea serviciilor în teritoriul LEADER;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizibilității investiției;
- Proiecte care planifică introducerea de metode inovative.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea sprijinului nerambursabil este de maxim **40.000 euro/proiect**.

Intensitatea sprijinului pentru cheltuielile eligibile din proiect este de **maxim 90%**.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6A	Număr de locuri de muncă nou create	2
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	401.340
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	8

FIȘA MĂSURII

Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate - M7/6A

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII / SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În urma evaluării realizate pe teren s-a evidențiat că formele antreprenoriale aflate în teritoriu nu sunt capabile să asigure locuri de muncă pentru oameni fără o pregătirea profesională corespunzătoare. Conform analizei SWOT, lipsa locurilor de muncă sau pregătirea profesională slabă împiedică angajarea persoanelor marginalizate și păstrarea locului de muncă, la care se adaugă lipsa disciplinei de muncă, mai precis incapacitatea de a efectua o activitate după un orar zilnic și program lunar prestabilit, îngreunează și mai mult situația. Pentru acest segment de populație de obicei singurul venit îl reprezintă ajutorul social acordat. Conform Legii 416 din 18 iulie 2001 privind venitul minim garantat, cu completările și modificările ulterioare, pentru sumele acordate ca ajutor social, una dintre persoanele majore apte de muncă din familia beneficiară are obligația de a presta lunar, la solicitarea primarului, acțiuni sau lucrări de interes local. În schimb, asigurarea muncii reprezintă o problemă pentru primarii comunelor, pentru că, pe de o parte activitățile pe care pot oferi sunt sezoniere (de exemplu curățarea șanțurilor, colectarea frunzelor în zonele publice, măturarea a zăpezii pe alee, etc.), și pe de altă parte, comunele se străduiesc să efectueze aceste activități de îngrijire la un nivel calitativ mai ridicat, și au achiziționat echipamente performante. În acest context un atelier, care asigură ocuparea forței de muncă fără pregătire profesională și care asigură realizarea unui produs finit cuantificabil, este benefică: munca în sine nu trebuie definită ca o activitate încadrată în timp, ci una care realizează un produs bine definit. Adoptarea Legii nr. 219/2015 privind economia socială poate prezenta o soluție reală, posibilitatea de a implementa activități economice fără urmărirea profitului și explicit asigurarea unor înlesniri în funcționare deschide noi oportunități în mai multe direcții: pot apărea întreprinderi sociale noi, constituite pe baza Legii 219 (mai ales în comune mai mari, unde deja funcționează organizații neguvernamentale sociale), sau oferă posibilitate pentru comune sau altor forme asociative (ADI-uri, composesorate) să realizeze infrastructura necesară pentru derularea activităților economice sociale și să sprijine înființarea economiilor sociale pentru formele juridice menționate în Legea economiei sociale. Acesta este necesar mai ales în zonele unde, deși problema ocupării grupurilor marginalizate este iminentă, nu vine nici un răspuns din partea sectorului economic sau civil.

Având în vedere importanța problemei, nu este suficient ca această măsură să se adreseze numai formelor antreprenoriale clasice, pentru că activitatea în sine nu prezintă interes în sensul obișnuit al cuvântului pentru ei, și în mare parte nu pot oferi locuri de muncă nici pentru forțe calificate de muncă. Caracterul social al problemei necesită largirea grupului beneficiarilor și pentru alte forme juridice, care, de obicei nu sunt preocupate cu activități specifice întreprinzătorilor. Pentru asigurarea sustenabilității proiectelor depuse în cadrul acestei măsuri, beneficiarii pot solicita finanțare prin Axa 5 POCU, prin depunerea unui proiect distinct cu respectarea condițiilor specifice POCU.

Obiectiv de dezvoltare rurală: obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă pentru grupurile marginalizate, definit în Regulamentul UE nr. 1305/2013, art.4.

Obiectivele specifice ai măsurii:

- asigurarea ocupării grupurilor marginalizate, în special a etniei rome;
- crearea infrastructurii necesare activităților economice sociale;
- sprijinirea dezvoltării economiei sociale în mediul rural.

Măsura contribuie la prioritatea P6 Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale din art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 19 Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție6A facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă prevăzut la art. 5, Reg. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. 1305/2013 legate de:

Inovare prin sprijinirea economiei sociale definite prin Legea nr. 219/2015 și astfel asigurarea unui loc de muncă pentru grupurile marginalizate din mediul rural, cu accent deosebit pe etnia romă. Prin asigurarea vizibilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare.

Totodată prin stimularea soluțiilor care utilizează energie regenerabilă, măsura poate contribui și la obiectivul transversal **mediu-climă**.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri:

Măsura prezintă complementaritate cu măsurile M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole și M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole pentru că asigură crearea noilor locuri de muncă, și cu măsura M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural pentru că sprijină investiții conform specificului local.

Sinergia cu alte măsuri din SDL

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole;
- M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;
- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale;
- M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile.

2. Valoarea adăugată a măsurii

- La proiectarea investițiilor cu construcții se impune luarea în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj. Pentru îndeplinirea acestui criteriu de eligibilitate, beneficiarii proiectelor vor solicita consultanță gratuită oferită de Comitetul de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL LEADER

„Csík”. Astfel construcțiile noi și renovate vor avea un aspect care se încadrează în imaginea satului și al peisajului în care se realizează;

- Se pune un mare accent la eficientizarea energetică a investițiilor prin utilizarea energiei regenerabile, acesta fiind un criteriu de selecție;
- Se va reduce sarcina exercitată asupra bugetului local prin substituirea costurilor cu ajutorul social;
- Prin oferirea posibilității de a lucra crește stima de sine a grupurilor vulnerabile, asigură un exemplu pozitiv în familie și în comunitate;
- Reducere exclusiunea socială și gradul de sărăcie a localităților.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislația Națională

Legea nr. 219/2015 privind economia socială;

Hotărârea Guvernului nr. 18/2015 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 383/2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2015-2020.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiari direcți:

Având în vedere faptul, că pentru această măsură se stabilesc două tipuri de activități, respectiv înființarea și dezvoltarea unei forme juridice care funcționează sau vor funcționa pe baza principiilor economiei sociale, respectiv asigurarea infrastructurii pentru persoane juridice terțe în vederea derulării activităților în cadrul economiei sociale, lista beneficiarilor este compusă din două categorii:

- Persoane juridice care vor înființa/transforma o întreprindere socială, respectiv formele juridice stabilite de Legea 219/2015, care pot derula activitățile economiei sociale;
- Beneficiari care asigură realizarea infrastructurii necesare pentru derularea activităților economiei sociale:
 - a) autoritățile publice locale;
 - b) asociații de dezvoltare intercomunitară;
 - c) composesorate.

Dacă niciun alt solicitant nu-și manifestă interesul, poate aplica GAL-ul și în acest caz se aplică măsuri de evitare a conflictului de interese.

Beneficiari indirecți:

- populația locală;
- grupuri marginalizate;
- APL.

5. Tip de sprijin:

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013 pentru investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Tipuri de acțiuni eligibile:

- Construcția, amenajarea și/sau dotarea spațiilor de lucru pentru economie socială;
- Funcționarea întreprinderii, inclusiv salariul coordonatorului sau facilitatorului;
- Sprijinirea activităților de producție prin efectuarea studiilor de piață, de îmbunătățire a procesului de muncă, a planului de marketing;
- Formarea profesională a forței de muncă;
- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, inclusiv studiile de fezabilitate, în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să fie o autoritate publică locală din teritoriul GAL, sau o altă entitate cu sediul/punctul de lucru pe teritoriul GAL;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția să se realizeze în teritoriul LEADER „Csík”;
- Consultarea prealabilă de către beneficiari de proiecte încă de la începerea elaborării proiectelor a Comitetul arhitecților desemnați și contractați de GAL cu scopul luării în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj.

Se vor respecta condițiile generale de eligibilitate aplicabile tuturor măsurilor (conform Regulamentelor Europene, prevederilor din HG 226/2015 și PNDR).

8. Criterii de selecție

- Proiecte realizate în parteneriat;
- Proiecte cu impact micro-regional;
- Finalitatea proiectului: solicitantul implementează o formă de economie socială și participă direct la funcționarea ei;
- Numărul angajaților;
- Utilizarea resurselor locale în activități (lut, lemne, produse locale, etc.);
- Utilizarea energiei regenerabile;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizitabilității investiției;
- Eliminarea caracterului sezonier al activităților desfășurate.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea unui proiect înaintat de o autoritate publică locală va fi de maximum 100.000 de euro, iar pentru solicitanți privați de 70.000 euro (valoarea sprijinului nerambursabil).

Ponderea maximă a intensității sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică: 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: 100%.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6A	Număr de locuri de muncă nou create	2
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	240.400
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	3

FIȘA MĂSURII

Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural - M8/6B

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin financiar pentru îmbunătățirea sau extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale și a infrastructurii aferente; îmbunătățirea infrastructurii la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei din surse regenerabile și al economisirii energiei și investiții de uz public în informarea turiștilor în infrastructura turistică la scară mică.

Conform analizei SWOT teritoriul este caracterizat de deficiențe în infrastructura de bază, starea neglijată a spațiilor publice, precum și a serviciilor locale de bază, infrastructură de sport deteriorată. Investițiile sprijinite prin această măsură vizează satisfacerea unor nevoi ale comunității locale, dezvoltarea socio-economică a teritoriului, precum și sprijinirea creării unor noi locuri de muncă.

Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de agrement, turistic și de sport, amenajarea spațiilor publice locale, îmbunătățirea serviciilor locale de bază, creșterea siguranței publice locale, investiții în sisteme care utilizează energie regenerabilă reprezentând cerințe esențiale pentru creșterea calității vieții din teritoriu pot conduce la o incluziune socială, inversarea tendințelor de declin economic și social și de depopulare a zonelor rurale.

Obiectivul de dezvoltare rurală contribuie la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiei comunității rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă, conform Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.

Obiectivele specifice ale măsurii sunt:

- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor prin amenajarea spațiilor publice locale (de ex. parcuri, alei, spații de joacă pentru copii, piețe de valorificare a produselor locale, etc.);
- Îmbunătățirea sălilor și terenurilor de sport;
- îmbunătățirea serviciilor publice locale și dotarea lor cu echipamente necesare;
- îmbunătățirea siguranței publice prin înființarea și/sau modernizarea rețelelor de iluminat public și prin instalarea sistemelor de supraveghere video;
- îmbunătățirea infrastructurii de agrement și turistic de uz public conform specificului local (piste de biciclete, drumuri tematice, etc.);
- utilizarea sistemelor care folosesc resurse de energie regenerabilă;
- îmbunătățirea infrastructurii și echipării instituțiilor educaționale.

Măsura contribuie la prioritatea P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la **Domeniul de intervenție 6B** încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prevăzut la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

- **Inovare:**

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este esențial pentru dezvoltarea socio-economică a teritoriului. Funcționarea Comitetului de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL prezintă un element inovativ prin care beneficiarii, încă de la conceptualizarea proiectului, vor accesa consultanță, oferită cu titlu gratuit.

- **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Potențialii beneficiari sunt încurajați ca în cadrul proiectelor să utilizeze soluții care conduc la eficientizarea consumului de energie și sunt sprijiniți și înființarea sistemelor care utilizează sisteme regenerabile. Reducerea consumului de energie prin măsuri de eficientizare a consumului și prin utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile prezintă o bună soluție pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În cadrul procesului de proiectare trebuie luate în considerare materialele care asigură impactul minim asupra mediului.

Complementaritate cu alte măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu măsura M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale și cu M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale și M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate, unde sunt beneficiari direcți autoritățile publice locale.

Sinergia cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole;
- M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;
- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale;
- M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile.

2. Valoarea adăugată a măsurii

La proiectarea investițiilor cu construcții se impune luarea în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj. Pentru îndeplinirea acestui criteriu de eligibilitate, beneficiarii proiectelor vor solicita consultanță gratuită oferită de Comitetul de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL LEADER „Csik”.

Se pune un mare accent la eficientizarea energetică a investițiilor prin utilizarea energiei regenerabile. Măsura încurajează proiectele cu impact micro-regional.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

Entități publice

- autorități publice locale și asociațiile acestora (ADI-uri);

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- populația locală;
- întreprinderi și societăți comerciale înființate și/sau dezvoltate în teritoriu;
- ONG-uri din teritoriu.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul submăsurii, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale pentru:

Investiții în active corporale:

- Înființarea, amenajarea spațiilor publice de recreere pentru populația rurală;
- Înființarea/dezvoltarea și dotarea infrastructurii de valorificare a produselor locale;
- Înființarea, modernizarea și/sau dotarea sălilor și terenurilor de sport;
- Înființarea și/sau extinderea rețelei publice de iluminat;
- Înființarea și/sau extinderea sistemelor de supraveghere video;
- Achiziționarea utilajelor, echipamentelor pentru serviciile publice locale;
- Înființarea, modernizarea și/sau dotarea infrastructurii de agrement și turistic de uz public conform specificului local;
- Înființarea sistemelor care utilizează energie regenerabilă;
- Modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ.

Investiții în active necorporale:

- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, inclusiv studiile de fezabilitate, în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd o simplă achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau în incapacitate de plată;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală și/sau județeană aprobată;
- Investiția să se realizeze în teritoriul LEADER „Csík”;
- Consultarea prealabilă de către beneficiarii de proiecte încă de la începerea elaborării proiectelor a Comitetul arhitecților desemnați și contractați de GAL cu scopul luării în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj.

8. Criterii de selecție

- Proiecte realizate în parteneriat;
- Proiecte cu impact micro-regional;
- Solicitanții care nu au primit anterior sprijin comunitar pentru o investiție similară;
- Solicitanții care nu au mai beneficiat sprijin în cadrul acestei măsuri;
- Exploatarea resurselor de energie regenerabilă sau economisirea energiei.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Finanțarea maximă nerambursabilă a proiectelor de importanță locală este **50.000 euro/proiect, respectiv 200.000 euro/proiect** pentru investiții cu caracter micro-regional, din totalul cheltuielilor eligibile.

Ponderea maximă a intensității sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică: 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: 100%.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6B	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	10.000
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	781.300
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	11

FIȘA MĂSURII

Sprrijinirea centrelor comunitare multifuncționale - M9/6B

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

Conform analizei SWOT s-a identificat dispersarea fizică a infrastructurii de bază, slaba echipare a acestuia, iar analiza diagnostic evidențiază că în pofida faptului că serviciile de asistență medicală de bază sunt accesibile în proporție de 87,5% din UAT-uri, pentru asistență medicală de specialitate sau analize medicale populația din mediul rural se deplasează în afara teritoriului LEADER. Unele servicii sociale sunt bine organizate în teritoriu (îngrijirea la domiciliu, ocrotirea socială a copilului) dar sunt altele care lipsesc sau nu se înființează pentru că nu dispun de infrastructură adecvată.

Măsura contribuie la realizarea centrelor comunitare multifuncționale care asigură infrastructura pentru următoarele servicii: în domeniul ocupării, de sprijinire a dezvoltării serviciilor sociale și/sau de sănătate/a serviciilor medico-socio-educative, de servicii complexe de protecția civilă și de situații de urgență, de educație, de locuire, de asistență juridică, acțiuni în domeniul combaterii discriminării sau a segregării. Aceste servicii vor contribui la satisfacerea nevoilor locuitorilor, precum și la valorificarea infrastructurii care va deservi aceste servicii din teritoriul LEADER „Csík”.

În analiza nevoilor au fost identificate următoarele aspecte relevante pentru dezvoltarea teritoriului LEADER „Csík”:

- dezvoltarea și accesibilizarea serviciilor cu precădere în domeniul ocupării, de sprijinire a dezvoltării serviciilor sociale și/sau de sănătate/a serviciilor medico-socio-educative, de servicii complexe de protecția civilă și de situații de urgență, de educație, de locuire, de asistență juridică, în domeniul combaterii discriminării sau a segregării;
- îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor și utilizarea surselor regenerabile;
- reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială;
- crearea de noi locuri de muncă în mediul rural.

Această măsură vizează satisfacerea unor nevoi ale comunității locale, dezvoltarea socio-economică a teritoriului, precum și crearea a noi locuri de muncă. În cadrul centrelor comunitare multifuncționale pot fi asigurate servicii sus-menționate. Conform nevoilor identificate, potențialii beneficiari au solicitat deopotrivă modernizarea infrastructurii medicale, extinderea serviciilor medicale în localitate și/sau la nivel micro-regional și înființarea unor servicii precum cele din domeniul ocupării, a sprijinirii și a dezvoltării serviciilor sociale, a serviciilor medico-socio-educative, de servicii complexe de protecția civilă și de situații de urgență, de educație, de locuire, de asistență juridică, din domeniul combaterii discriminării sau a segregării. Prin urmare în cadrul acestei măsuri vor fi sprijinite atât investiții în modernizarea și/sau extinderea serviciilor medicale și accesibilizarea lor la nivel local și micro-regional cât și cele din domeniul social, educațional

și de ocupare. Pentru asigurarea sustenabilității proiectelor depuse în cadrul acestei măsuri care vizează înființarea sau îmbunătățirea infrastructurii sociale, beneficiarii pot solicita finanțare prin Axa 5 POCU, prin depunerea unui proiect distinct cu respectarea condițiilor specifice POCU. În acest caz în cadrul acestei măsuri nu vor fi finanțate infrastructuri de tip rezidențial. În cazul proiectelor de infrastructură socială beneficiarul trebuie să asigure funcționarea prin operaționalizarea infrastructurii de către o entitate acreditată ca furnizori de servicii sociale.

Sprijinul acordat prin investițiile de înființare, modernizare și/sau dotare a centrelor comunitare multifuncționale va contribui la îmbunătățirea calității vieții a locuitorilor comunelor din zonă și la inversarea tendințelor de declin economic și social și de depopulare a zonelor rurale.

Obiectivul de dezvoltare rurală contribuie la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și a comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea locurilor de muncă, conform art. 4 din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Obiectivele specifice ale măsurii sunt:

- ameliorarea calității vieții prin dezvoltarea și accesibilizarea serviciilor pentru populație;
- îmbunătățirea duratei de viață și independenței beneficiarilor serviciilor;
- îmbunătățirea calității vieții prin furnizarea de servicii sociale adaptate fiecărui tip de persoană care beneficiază de aceste servicii;
- creșterea speranței de viață prin oferirea de servicii sociale continue la un nivel profesional ridicat, în special categoriilor de persoane care prezintă un risc ridicat;
- sporirea beneficiilor economice pentru beneficiarii serviciilor sociale ca urmare a eficientizării de timp și a îmbunătățirii productivității muncii.

Măsura contribuie la prioritatea P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale, prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la **Domeniul de intervenție 6B** încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prevăzută la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. 1305/2013:

- **Inovare:**

Sprijinul acordat înființării și dezvoltării infrastructurii comunitare și sociale este esențial pentru dezvoltarea socio-economică a teritoriului LEADER. Funcționarea Comitetului de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL prezintă un element inovativ prin care beneficiarii, încă de la conceptualizarea proiectului, vor accesa consultanță, oferită cu titlu gratuit. Prin asigurarea vizibilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare.

- **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Dotarea clădirilor multifuncționale cu sisteme care utilizează energie regenerabilă este un criteriu de eligibilitate. Astfel proiectele realizate vor contribui la creșterea consumului de energie provenite din surse regenerabile și la îmbunătățirea eficienței energetice. Reducerea consumului de energie în clădiri prin măsuri de eficientizare a consumului și prin utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile prezintă o bună soluție pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În cadrul procesului de proiectare trebuie prioritizate materialele care asigură impactul minim asupra mediului.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu măsura M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile prin care vor fi sprijinite ONG-uri care dotează centrele multifuncționale realizate în cadrul acestei măsuri, cu scopul asigurării unor servicii sociale locale de bază.

Măsura este complementară cu măsurile M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole sociale și M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole unde sunt avantajați entități înființate și/sau dezvoltate în cadrul centrelor comunitare multifuncționale, precum și M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural, unde sunt beneficiari direcți autoritățile publice locale.

Sinergia cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole;
- M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale;
- M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Înființarea și/sau modernizarea centrelor comunitare multifuncționale reprezintă o abordare complexă pentru soluționarea privind accesibilizarea serviciilor de bază pentru populația din satele izolate și greu accesibile, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități. Prin sprijinirea acestui tip de proiecte vom încuraja impactul micro-regional.

La proiectarea amenajării clădirilor publice se impune luarea în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj. Pentru îndeplinirea acestui criteriu de eligibilitate, beneficiarii proiectelor vor solicita consultanță gratuită oferită de Comitetul de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL LEADER „Csík”.

Se pune un mare accent la eficientizarea energetică a clădirilor prin utilizarea energiei regenerabile și prin termoizolare, acesta fiind un criteriu de eligibilitate.

Proiectele de infrastructură socială pot primi finanțare și prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, Axa prioritară 5, respectând condițiile Obiectivului strategic 5.2.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislația Națională

Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale - republicată, cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Legea asistenței sociale nr. 292 din 2011 cu modificările și completările ulterioare;

Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale;

Legea nr. 219 din 23 iulie 2015 privind economia socială cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

Entități publice:

- autorități publice locale și asociațiile acestora.

Entități private:

- ONG-uri definite conform legislației naționale în vigoare;
- GAL-ul - dacă nici un alt solicitant nu-și manifestă interesul și se aplică măsuri de evitare a conflictului de interese.

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- populația locală, mai ales persoanele care aparține categoriilor de grupuri vulnerabile;
- entitățile (de ex. cabinete medicale, întreprinderi sociale) înființate și/sau dezvoltate în cadrul centrelor comunitare multifuncționale;
- ONG-uri acreditați ca furnizori de servicii sociale, care vor avea activități de asistență socială în centrele comunitare multifuncționale;
- Întreprinderi sociale conform legislației naționale în vigoare.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul măsurii, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale pentru:

Investiții în active corporale:

- Înființarea, modernizarea și/sau dotarea centrelor comunitare multifuncționale.

Investiții în active necorporale:

- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, inclusiv studiile de fezabilitate, în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția trebuie să fie în corelare cu strategia de dezvoltare locală și/sau județeană aprobată;
- Investiția să se realizeze în teritoriul LEADER „Csík” și să aibă impact micro-regional;
- Dotarea clădirilor cu sisteme care utilizează energie regenerabilă în cazul modernizării unei clădiri;
- Consultarea prealabilă de către potențialii beneficiari la proiectele încă de la începerea elaborării proiectelor cu Comitetul arhitecților desemnați și contractați de GAL cu scopul luării în considerare a caracteristicilor arhitecturale, de structură urbanistică și de peisaj.

8. Criterii de selecție

- Întreținerea și asigurarea funcționării centrului multifuncțional în parteneriat;
- Investiții în infrastructura socială;
- Numărul serviciilor sociale și/sau de asistență medicală;
- Solicitanții care nu au mai beneficiat sprijin în cadrul acestei măsuri;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizibilității investiției;
- Crearea de noi locuri de muncă cu normă întreagă;
- Solicitanții care nu au primit anterior sprijin comunitar pentru o investiție similară.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Sprijinul public nerambursabil din totalul cheltuielilor eligibile este de maxim **200.000 euro/proiect**.

Ponderea maximă a intensității sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică: 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: 100%.

Sprijinul public nerambursabil pentru proiectele care intră sub incidența regulii de minimis conform Regulamentului UE nr. 1407/2013, ajutoarele de minimis pe perioadă de 3 ani fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de **200.000 Euro/beneficiar**.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6B	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	5.000
6A specific	Locuri de muncă nou create	1

specific	Număr de beneficiari sprijiniți	2
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	360.550

FIȘA MĂSURII

Ocrotirea moștenirii rurale - M10/6B

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII
- SERVICII

1. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

Conform analizei SWOT am identificat următoarele aspecte:

- Artă populară, moștenire culturală vie;
- Cererea crescândă la nivel internațional față de peisajele îngrijite, cultura tradițională, moștenirea culturală;
- Cultură caracteristică, varietate bogată, existența unui mod de viață tradițional și aproape de natură, completat cu moștenirea construită din mediul rural, elementele structurii satelor tradiționale existente;
- Interesul locuitorilor din marile orașe și din alte țări față de liniștea și autenticitatea spațiului rural, pentru stilul de viață tradițional și alimente naturale.

Această măsură va oferi sprijin financiar pentru protejarea, prin întreținere, reabilitare, restaurare, dotare, modernizare și promovare a obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local și a altor spații/ obiective. Investițiile vor avea un impact pozitiv asupra turismului local și vor ajuta la stimularea dezvoltării mediului de afaceri local. Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor are drept scop stimularea activităților de turism rural, precum și menținerea tradițiilor și a moștenirii spirituale, contribuind astfel la atractivitatea zonelor rurale.

Obiective de dezvoltare rurală: obiectivul din Reg. (UE) nr. 1305/2013, art. 4.-obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri de muncă.

Obiective specifice ale măsurii:

- Conservarea și valorificarea patrimoniului construit și imaterial;
- Păstrarea aspectului original al clădirilor reprezentând moștenirea construită tradițională;
- Dezvoltarea obiectivelor turistice endogene cu potențial ridicat;
- Introducerea clădirilor reabilite sau a bunurilor reabilite și funcționalizate în circuitul turistic;
- Asigurarea accesului pentru vizitatori la patrimoniul local construit;
- Includerea pe lista de monumente a obiectivelor, la care acest aspect este indicat;
- Crearea unei liste cât mai complete a obiectivelor de interes local.

Măsura contribuie la prioritatea de dezvoltare rurală 6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prevăzute la art.5 Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 punctul f servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție 6B Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale conform art.5 Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr.1305/2013:

- **Inovare**

În această măsură inovația este reprezentată prin acordarea sprijinului conform listei cu obiectivele considerate de importanță locală, obiective de patrimoniu importante pentru zonă, întocmite de către primăria, și/sau avizul Comisiei Județene de cultură, după caz, și de faptul că proprietarii clădirilor/șurelor vechi vor putea accesa fondurile europene prin ONG-uri. Prin asigurarea vizitabilității proiectele vor contribui la realizarea caracterului inovativ de diseminare.

- **Mediu și climă**

Materialele folosite la investițiile finanțate prin această măsură vor respecta toate cerințele legate de acest aspect. Toate investițiile realizate în cadrul acestei măsuri vor fi din categoria celor „prietenoase cu mediul” fiind selectate cu prioritate proiectele care adoptă soluții de obținere a energiei din surse regenerabile.

Complementaritatea cu alte programe/strategii/măsuri: Măsura Ocrotirea moștenirii rurale este complementară cu măsura **M4/4A** Protejarea patrimoniului natural - beneficiarii indirecti al celor două măsuri sunt locuitorii satelor și agenții economici din teritoriu.

Măsura are un efect pozitiv direct asupra măsurilor **M5/6A** Înființarea întreprinderilor neagricole și **M6/6A** Dezvoltarea întreprinderilor neagricole. Contribuie la dezvoltarea potențialului turistic al zonei prin conservarea patrimoniului local construit, dar și a patrimoniului local imaterial. Prin consolidarea imaginii satelor și prin exemplele bune contribuie la ocrotirea imaginii satelor, măsura **M8/6B** Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural.

Sinergia cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- **M5/6A** Înființarea întreprinderilor neagricole;
- **M6/6A** Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- **M7/6A** Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- **M8/6B** Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- **M9/6B** Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;
- **M11/6B** Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile, contribuind la îndeplinirea P6.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Arhitectura populară este foarte diversificată în zonă, aceasta fiind diferită nu numai în fiecare comună, ci chiar și în satele care aparțin aceleiași comune. Satele au o arhitectură specifică excepțională, existând astfel un potențial foarte mare pentru valorificarea acestora și în domeniul turismului.

Sursele financiare necesare pentru conservarea și valorificarea acestui patrimoniu sunt foarte limitate. În cadrul Măsurii 7.6 al Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014 -

2020 există posibilitatea solicitării și obținerii de fonduri nerambursabile pentru realizarea unor astfel de investiții exclusiv pentru obiective de patrimoniu cultural imobil de interes local de clasa B. Clădirile, dar și alte construcții, care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic, fiind în proprietate privată, nu sunt incluse în categoriile A sau B din lista monumentelor istorice. Astfel, din cauza lipsei surselor financiare ale proprietarilor, aceste clădiri (construcții) sunt degradate în timp atât fizic, cât și moral. Prin această măsură dorim să sprijinim și renovarea clădirilor, care nu sunt incluse pe lista de monumente și/sau se află în proprietate privată.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislația UE

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație națională

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare;

Lege nr.489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările și completările ulterioare;

Legea nr.346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii cu modificările și completările ulterioare;

OUG nr.44/2008 privind economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii eligibili pentru sprijinul acordat prin măsură sunt:

Publici:

- Comunele și Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară - ADI;

Privati:

- Societăți și întreprinderi private, composesorate, ONG-uri, așezăminte culturale și Instituții de cult definite conform legislației naționale în vigoare, care pot aplica pentru renovare, pentru elaborare de studii și proiecte, istoriografii locale, întocmirea listei obiectivelor de interes local, precum și pentru reabilitarea, renovarea, dotarea de spații destinate păstrării și transmiterii de meșteșuguri, tradiții și alte tipuri de activități tradiționale;
- Cultele religioase pot aplica pentru proiectele care urmăresc includerea unei clădiri pe lista de monumente, precum și pentru restaurarea bisericilor, cimitirelor și a altor obiective aflate în proprietatea parohiilor;
- ONG-uri care nu sunt proprietari de clădiri vechi, dar care prezintă un acord/convenție scrisă între ONG și persoanele fizice proprietari de clădiri vechi/construcții tradiționale, în cadrul căruia proprietarul își asumă obligația de a nu înstrăina clădirea/ construcția tradițională și de a nu modifica aspectul/funcționalitatea clădiri/ construcției tradiționale pe o perioadă de minim 5 ani de la terminarea lucrărilor de renovare/reabilitare/darea în funcțiune a clădirii/ construcției tradiționale, precum și faptul că va asigura vizitabilitatea imobilului sau părții de imobil renovat.

5. Tip de sprijin

Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;

Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100 % din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

Acțiuni imateriale

- Proiectare, elaborarea documentației tehnico-economice conform H.G.28/2008;
- Servicii de consultanță pentru managementul proiectelor;
- Elaborarea documentației pentru includerea pe lista de monumente;
- Elaborare de studii și proiecte, istoriografii locale;
- Întocmirea listei obiectivelor de interes local;
- Acțiuni de promovare și marketing (elaborare plan de promovare, site de promovare, participare la târguri de profil, achiziția și montarea de panouri informative/direcționale, etc.).

Acțiuni materiale

- Lucrări construcții-montaj, cu păstrarea aspectului original al clădirii;
- Renovarea/reabilitarea unor clădiri vechi al căror aspect a fost stricat sau reabilitarea, renovarea, dotarea de spații care păstrează caracteristicile patrimoniului construit tradițional, autentic;
- Mutarea și reconstrucția clădirilor vechi pe un amplasament nou (case, șure, etc.);
- Renovarea fațadei unei clădiri;
- Schimbarea funcției clădirilor, ca de exemplu casa în casă prezentare colecții muzeale, șura pentru alte activități economice sau pentru locuit;
- Mărirea gradului de confort al unei clădiri (alimentare apă, canalizare, anexe în cazul în care clădirea nu dispune), modernizarea utilităților, sau înlocuirea utilităților cu unele cu un impact mai scăzut asupra mediului înconjurător;
- Renovare/restaurare, modificare porți, garduri.

7. Condiții de eligibilitate

- Proiectul trebuie să fie realizat obligatoriu în teritoriul Grupului de Acțiune Locală LEADER "Csík" iar beneficiarul se identifică într-una din categoriile de beneficiari definite;
- Nu este permisă dubla finanțare a aceleași activități/investiții din alte fonduri comunitare sau naționale;
- Beneficiarul trebuie să prezinte toate avizele și autorizațiile necesare investiției;
- Prin memoriul justificativ/studiul de fezabilitate/DALI, proiectul trebuie să demonstreze oportunitatea și necesitatea socio-economică a investiției;
- Proiectul propus este în conformitate cu normele de mediu;
- Investiția să respecte Planul Urbanistic General;
- Construcția, modernizarea și extinderea clădirilor trebuie să respecte/păstreze arhitectura specifică locală;
- Beneficiarul se angajează să asigure mentenanța investiției;

- Investiția trebuie să fie cuprinsă în lista obiectivelor de patrimoniu de interes local, emis de primăria locală, și/sau avizat de Comisia Județeană de Cultură, după caz;
- Încă din faza de proiectare va fi consultată comisia arhitecților al GAL LEADER "Csík";
- Angajament din partea beneficiarului că va introduce obiectivul investițional în circuitul turistic/va asigura vizitabilitatea clădirii renovate.

8. Criterii de selecție

- Principiul potențialului turistic/ al potențialului economic (activitate generatoare de venit), în sensul prioritizării proiectelor în funcție de valorificare în scop turistic/ activitate generatoare de venit;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale planificate a fi desfășurate în urma punerii în funcțiune a casei/șurei;
- Vechimea clădirii;
- Schimbarea funcției unei clădirii vechi;
- Solicitantul își asumă asigurarea vizitabilității investiției;
- Proiecte care urmăresc realizarea de studii au caracter general pentru cel puțin o microregiune.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului

Valoarea unui proiect va fi de maximum 200.000 de euro.

Finanțarea nerambursabilă:

- **50.000** euro/proiect pentru investiții de importanță locală (sat, comună);
- **200.000** euro/proiect pentru investiții de importanță microregională.

La stabilirea intensității sprijinului s-a luat în considerare importanța acestor lucrări, precum și tipurile de beneficiari. Dacă investiția va fi realizată pentru a contribui la activități generatoare de venit, fără a fi de utilitate publică, în scopul responsabilizării beneficiarilor, beneficiarul va contribui cu cel puțin 10% din totalul cheltuielilor eligibile. Pondere maximă a intensității sprijinului public nerambursabil din totalul cheltuielilor eligibile este de până la 100% pentru proiectele negeneratoare de venit și 90% pentru proiecte generatoare de venit.

Se vor aplica regulile de ajutor de minimis în vigoare, conform prevederilor Reg.(UE) nr. 1407/2013.

10. Indicatori de monitorizare

Domeniul de intervenție	Indicatori de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6B	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	3.000
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	480.750
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	5

FIȘA MĂSURII

Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile - M11/6B

Tipul măsurii:

- INVESTIȚII

2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv a logicii de intervenție a acesteia și a contribuției la prioritățile strategiei, la domeniile de intervenție, la obiectivele transversale și a complementarității cu alte măsuri din SDL:

În cadrul acestei măsuri, se acordă sprijin financiar pentru asociațiile societății civile care contribuie la îmbunătățirea și extinderea serviciilor locale de bază destinate populației rurale, inclusiv a celor de agrement și culturale, și a infrastructurii aferente.

Organizațiile societății civile contribuie la dezvoltarea activităților culturale, sociale, de sport și de tineret, completând activitatea autorităților locale întreprinse în acest domeniu. Sprijinirea acestora, responsabilizarea lor în rezolvarea problemelor locale și în dezvoltarea comunității rurale sunt foarte importante în privința incluziunii sociale și a prevenirii depopulării zonelor rurale.

Conform analizei SWOT problemele cheie cu care se confruntă spațiul rural cele mai importante sunt: slaba dezvoltare a serviciilor de bază culturale și sportive, dotarea neadecvată a ONG-urilor, ansamblurilor culturale și sportive. În cadrul organizațiilor societății civile trebuie menționate asociațiile cu caracter tradițional, cum ar fi asociații folclorice, asociații ale fanfarelor, asociații de sport, asociații culturale, asociații comunitare și pentru tineret. Aceste organizații sunt reprezentate aproape în fiecare localitate și desfășoară activități bine organizate. Acestea însoțesc evenimentele culturale și sportive organizate de comune sau chiar ele însăși organizează astfel de evenimente. Dezvoltarea infrastructurii culturale și sportive reprezintă o nevoie explicită din partea locuitorilor. Sprijinirea investițiilor în infrastructura de sport contribuie semnificativ la calitatea vieții populației în mediul rural.

În privința situațiilor de urgență s-a constatat că în zonă există unități ale pompierilor voluntari locali, care funcționează în mod corespunzător nu numai în cadrul primăriilor, ci și în cadrul organizațiilor societății civile. Ele fiind prezente în localitate, în cazuri de situații de urgență pot ajunge și acționa foarte repede. Unitățile ale pompierilor voluntari locali, chiar dacă multe dintre ele au primit sprijin nerambursabil în perioada de programare anterioară, nu dispun de toate echipamentele de specialitate necesare, majoritatea celor existente sunt învechite și uzate atât fizic, cât și moral. Astfel este nevoie de asigurarea dotărilor și echipamentelor necesare pentru funcționarea optimă ale acestora.

Organizațiile societății civile sunt motorul dezvoltării comunității rurale în colaborare cu autoritățile locale. Activitatea lor poate fi mai complementară în cazul în care activitatea acestor organizații pot fi incubate în centre de resurse ale societății civile. Incubarea organizațiilor societății civile poate induce dezvoltarea viabilă și sustenabilă în mediul rural. Nivelul de activitate al societății civile demonstrează faptul că populația locală are voința de a influența formarea propriilor condiții de viață. Implicarea ONG-urilor în dezvoltarea mediului rural va contribui la realizarea unei dezvoltări dinamice.

Obiectivul de dezvoltare rurală contribuie la obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiei și a comunităților rurale, inclusiv crearea și menținerea de locuri

de muncă, conform art. 4 din Reg. (UE) nr. 1305/2013 prin sprijinirea activităților organizațiilor societății civile.

Obiectivele specifice ale măsurii sunt:

- consolidarea societății civile;
- participarea activă a societății civile în dezvoltarea comunității;
- implicarea societății civile în dezvoltarea echilibrată a mediului rural;
- crearea și consolidarea capacităților pentru dezvoltarea durabilă a comunității rurale;
- creșterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de servicii îmbunătățite.

Măsura contribuie la prioritatea P6 promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei și a dezvoltării economice în zonele rurale prevăzute la art. 5, Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura corespunde obiectivelor art. 20 Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale din Reg. (UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la Domeniul de intervenție 6B încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale prevăzute la art. 5, Reg.(UE) nr. 1305/2013.

Măsura contribuie la obiectivele transversale ale Reg. (UE) nr. 1305/2013:

• **Inovare:**

Sprijinirea prin LEADER a activităților organizațiilor societății civile are caracter inovativ, aduce un impact economic, social și cultural în teritoriu. Prin incubarea organizațiilor societății civile în centrele de resurse, măsura contribuie și la consolidarea identității și a profilului local și la evitarea intervențiilor punctuale. Incubarea acestor organizații dă posibilitatea de spori gradul de încredere dintre aceștia și autoritățile locale, organizarea acțiunilor în mod coerent și consolidarea societății civile din mediul rural.

Funcționarea Comitetului de Consultanță Arhitecturală desemnat și contractat de GAL reprezintă un element inovativ prin care potențialii beneficiari, încă de la conceptualizarea proiectului, vor accesa consultanță, oferită cu titlu gratuit.

• **Protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice:**

Potențialii beneficiari sunt sprijiniți ca în cadrul proiectelor să utilizeze soluții care conduc la eficientizarea consumului de energie. Reducerea consumului de energie prin măsuri de eficientizare a consumului și prin utilizarea cât mai largă a energiei din surse regenerabile reprezintă o bună soluție pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În cadrul procesului de proiectare trebuie luate în considerare materialele care asigură impactul minim asupra mediului.

Complementaritatea cu alte măsuri din SDL:

Măsura este complementară cu M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale.

Sinerгия cu alte măsuri din SDL:

Măsura se poate aplica sinergic cu măsurile:

- M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole;
- M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole;
- M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate;
- M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural;
- M9/6B Sprijinirea înființării centrelor comunitare multifuncționale;
- M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale.

2. Valoarea adăugată a măsurii

Sprijinirea organizațiilor societății civile și înființarea centrelor de resurse ale societății civile reprezintă o abordare integrată prin care organizațiile societăților civile pot induce dezvoltarea viabilă și sustenabilă a mediului rural.

3. Trimiteri la alte acte legislative

Legislație UE

Regulamentul nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare;
Regulamentul nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare;
Regulamentul nr. 1407/2013 cu modificările și completările ulterioare.

Legislație Națională

Hotărârea Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare.

4. Beneficiari direcți/indirecți (grup țintă)

Beneficiarii direcți sunt:

Entități private:

- ONG-uri definite conform legislației în vigoare;
- Instituții de cult conform legislației în vigoare.

Beneficiari indirecți (grup țintă):

- populația locală.

5. Tip de sprijin

- Rambursarea costurilor eligibile suportate și plătite efectiv;
- Plăți în avans, cu condiția constituirii unei garanții bancare sau a unei garanții echivalente corespunzătoare procentului de 100% din valoarea avansului, în conformitate cu art. 45 (4) și art. 63 ale Reg. (UE) nr. 1305/2013, în cazul proiectelor de investiții.

6. Tipuri de acțiuni eligibile și neeligibile

În cadrul submăsurii, sprijinul va fi acordat investițiilor corporale și necorporale pentru:

Investiții în active corporale:

- Înființarea, dezvoltarea și dotarea infrastructurii centrelor de resurse ale societății civile;
- Reabilitarea și/sau dotarea infrastructurii culturale ale organizațiilor societății civile;
- Amenajarea și/sau dotarea spațiilor de agrement și de sport cu interes local;
- Dotarea centrelor multifuncționale pentru asigurarea serviciilor sociale locale de bază realizate în parteneriat cu autoritățile publice locale;

- Construirea, reabilitarea și/sau dotarea unităților pentru situații de urgență.

Investiții în active necorporale:

- construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea de mașini și echipamente noi
- onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, inclusiv studiile de fezabilitate, în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția să se încadreze în tipul de sprijin prevăzut prin măsură;
- Investiția să se realizeze în teritoriul LEADER "Csík";
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată;
- Consultarea prealabilă de către potențialii beneficiari la proiectele care includ construcții încă de la începerea elaborării acestora a Comitetului arhitecților desemnați și contractați de către GAL.

8. Criterii de selecție:

- Experiența relevantă în domeniu;
- Proiecte realizate în parteneriat;
- Proiecte de construcții, renovare, echipare cu soluții de energie regenerabilă;
- Solicitanții care nu au primit anterior sprijin comunitar pentru o investiție similară;
- Solicitanții care nu au mai beneficiat sprijin în cadrul acestei măsuri;
- Centrul de resurse va deservi teritoriul LEADER în întregime.

Criteriile de selecție vor fi detaliate suplimentar și vor respecta prevederile art. 49 al Reg. (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

9. Sume (aplicabile) și rata sprijinului:

Finanțarea maximă nerambursabilă a proiectelor de importanță locală este **10.000 euro/proiect, respectiv 100.000 euro/proiect** pentru realizarea centrelor de resurse, din totalul cheltuielilor eligibile.

Pondere maximă a intensității sprijinului va fi stabilită astfel:

- pentru operațiunile generatoare de venit: 90%;
- pentru operațiunile generatoare de venit cu utilitate publică: 100%;
- pentru operațiunile negeneratoare de venit: 100%.

fiscali de către un beneficiar nu va depăși plafonul maxim al ajutorului public de 200.000 Euro/beneficiar.

10. Indicatori de monitorizare

Domenii de intervenție	Indicator de monitorizare	Valoare țintă (2023)
6B	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	150
specific	Cheltuieli publice totale (Euro)	230.800
specific	Număr de beneficiari sprijiniți	10

CAPITOLUL VI: Descrierea complementarității și/sau contribuției la obiectivele altor strategii relevante (naționale, sectoriale, regionale, județene etc.)

Deoarece LEADER contribuie la obiectivele de dezvoltare rurală identificate la nivelul PNDR 2014-2020, inclusiv la obiectivele transversale, este asigurată complementaritatea cu PNDR național. Trebuie să analizăm încadrarea strategiei LEADER în strategiile județene, precum și strategiile unităților administrativ-teritoriale care fac parte din GAL LEADER "Csík".

În 2016 s-a înființat Agenția Zonei Montane în viziunea căruia Grupurile de Acțiune Locală reprezintă o soluție concretă la transformarea zonelor rurale montane în zone economice competitive, precum și în identificarea nevoilor de dezvoltare. Astfel în Strategia națională de dezvoltare durabilă a zonei montane, care urmează să fie elaborată, Grupurile de Acțiune Locală vor avea un rol important în atingerea obiectivelor strategice pentru dezvoltarea zonei montane.

Teritoriul Grupului de Acțiune Locală LEADER "Csík" se încadrează integral în județul Harghita, astfel este important, ca obiectivele de dezvoltare a GAL-ului să se încadreze în obiectivele de dezvoltare județene.

Județul Harghita, prin Consiliul Județean, a elaborat strategii separate pe termen mediu pe sectoare și ramuri ale economiei - strategie agrară, program de dezvoltare economică, strategie culturală, strategie de patrimoniu, strategie sport, socială și în domeniul turismului (<http://analiza.judetulharghita.ro/category/strategie/>).

Având în vedere, că SDL LEADER conține elemente de dezvoltare din toate aceste domenii, toate aceste strategii sunt importante, și pentru a asigura complementaritate și sinergie la nivelul teritoriului, trebuie luate în considerare la planificarea obiectivelor strategice.

În "Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010 - 2020, axată pe dezvoltarea sectorului agrar" sunt specificate următoarele direcții prioritare:

Axa I - Creșterea competitivității sectorului agricol și silvic

Axa II - Îmbunătățirea mediului și a zonelor rurale

Axa III - Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale

Axa IV - LEADER - are în vedere implementarea unor strategii locale de dezvoltare².

Astfel, SDL LEADER este complementar strategiei agrare județene, ocupând un segment separat de dezvoltare dintre direcțiile prioritare.

În Programul de Dezvoltare Economică pe Termen Mediu 2012 - 2020 a Consiliului Județean Harghita obiectivele de dezvoltare se concretizează în 8 priorități: producția de alimente de calitate, folosirea surselor regenerabile de energie, dezvoltarea silviculturii, dezvoltarea turismului, management și organizare economică locală eficientă, dezvoltarea viabilității întreprinderilor locale, integrarea ocupării și a pieții muncii, precum și dezvoltarea infrastructurii, reflectând întocmai perspectivele abordării LEADER³.

În Strategia de Protecția Monumentelor Istorice din Județul Harghita⁴ este subliniată importanța protejării valorilor locale, aspect subliniat și urmărit în măsura "Ocrotirea moștenirii rurale" a SDL LEADER Csík.

² Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita pe perioada 2010 - 2020, axată pe dezvoltarea sectorului agrar http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia_de_dezvoltare_agrara_2010_2020_RO_317_17122010.pdf

³ Programul de Dezvoltare Economică pe Termen Mediu 2012 - 2020 a Consiliului Județean Harghita http://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2015/01/PDEJH_2012-2020_RO.pdf

⁴ http://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2015/04/strategia_patrimoniu.pdf

Strategia Județeană de Turism afirmă, că dezvoltarea turismului din județul Harghita ”trebuie să se bazeze pe apropierea de natură și cultura locală-regională autentică”⁵, direcție, care reiese și din analiza SWOT a teritoriului LEADER ”Csík”. Această direcție de dezvoltare este susținută de măsurile M6 - ”Dezvoltarea întreprinderilor neagricole”, M5 - ”Înființarea întreprinderilor neagricole”, precum și M10 - ”Ocrotirea moștenirii rurale” a SDL LEADER ”Csík”. Ideea de bază a **Strategiei de Dezvoltare Culturală** a Județului Harghita pe Perioada 2013 - 2020 este, ”că sistemul instituțiilor și valorilor culturale din județ își poate asuma și îndeplini un rol mult mai important în procesul de modernizare și catch-up a județului (și al regiunii), și, desigur, și în consolidarea identității comunităților locale și micro-regionale”.⁶ Această idee este confirmată/susținută de măsura M11 al GAL LEADER ”Csík” - ”Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile”, măsură, al cărui obiective specifice sunt întocmai consolidarea societății civile, participarea activă a societății civile în dezvoltarea comunității, precum și implicarea societății civile în dezvoltarea echilibrată a mediului rural.

Strategia de Sport a Județului Harghita pe Perioada 2010-2020 subliniază, că ”sportul joacă un rol deosebit în menținerea sănătății fizice și mentale, în formarea unui stil de viață favorabil sănătății”⁷. Acest rol al sportului este evidențiat și în analiza SWOT a teritoriului LAEDER „Csík”, unde apare, ca și o oportunitate ”întărirea cadrului instituțional dedicat sprijinirii, organizării și susținerii activităților sportive”. Pentru realizarea acestei oportunități, în măsura M11 al GAL LEADER ”Csík” - ”Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile”, sunt incluse spre finanțare asociațiile sportive.

Concluzionând analiza direcțiilor de dezvoltare, a obiectivelor și priorităților strategiilor județene, putem afirma, că toate tipurile de strategii județene pot coexista în același spațiu cu strategia GAL LEADER ”Csík”, fiind complementare una cu cealaltă, există coordonare și toate urmăresc același scop și anume sinergia dintre activitățile întreprinse în vederea realizării dezvoltării sustenabile a întregii regiuni.

Aceeași complementaritate se evidențiază din analiza Strategiilor de dezvoltare a UAT-urilor care formează teritoriul GAL. În perioada de animare a întocmirii Strategiei GAL au fost adunate ideile de dezvoltare, propunerile de proiecte, precum și strategiile existente ale comunelor componente, astfel formându-se o bază de dată esențială (punct de pornire) în demarcarea direcției de dezvoltare a GAL LEADER ”Csík”.

La momentul elaborării SDL nu dispunem de informații conform cărora pe teritoriul LEADER s-ar fi înființat alte entități care aplică abordarea ”Dezvoltarea Locală plasată sub responsabilitatea comunității” deci nu există asemenea suprapuneri.

⁵Strategia de Dezvoltare a Turismului din Județul Harghita - http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia_de_dezvoltare_turism_105_din_2009.pdf

⁶ Strategia de Dezvoltare Culturală a Județului Harghita pe Perioada 2013 - 2020 - <http://analiza.judetulharghita.ro/wp-content/uploads/2015/10/CJHR-Strategia-Culturala-2013-2020.pdf>

⁷Strategia de Sport a Județului Harghita pe Perioada 2010-2020 http://elemzo.hargitamegye.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia_de_dezvoltare_sport_RO.pdf

CAPITOLUL VII: Descrierea planului de acțiune

Calendarul activităților desfășurat pe 15 semestre

Semestrul		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Activități	Responsabili															
Pregătirea și publicarea apelurilor de selecție - măsurile M7/6A și M9/6B	Personal angajat/parteneri	■	■													
Pregătirea și publicarea apelurilor de selecție	Personal angajat/parteneri	■	■	■												
Animarea teritoriului	Personal angajat/servicii externalizate/parteneri	■	■	■	■											
Analiza, evaluarea și selecția proiectelor	Personal angajat/servicii externalizate/parteneri	■	■	■	■	■										
Monitorizarea și evaluarea implementării strategiei	Personal angajat/servicii externalizate/parteneri	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Evaluarea mid-term a strategiei	Personal angajat/servicii						■									

	externalizate/ parteneri																
Verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate (cu excepția situațiilor în care GAL este beneficiar)	Personal angajat/servicii externalizate																
Monitorizarea proiectelor contractate	Personal angajat																
Întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții aferente de funcționare și animare	Personal angajat/ servicii externalizate																

Personalul angajat poate avea următoarele funcții:

Responsabil administrativ - directorul executiv al asociației - coordonează activitatea GAL atât sub aspect organizatoric cât și al respectării procedurilor de lucru; participă la acțiunile de animare, urmărește gestionarea financiară, întocmirea și publicarea apelurilor de selecție; Coordonează proiectele de cooperare proprii ale GAL.

Responsabil financiar - contabil - se ocupă de supravegherea și controlul gestiunii financiare - contabile a GAL, întocmirea și/sau verificarea cererilor de plată depuse de beneficiari, întocmirea cererilor de plată pentru cheltuielile de funcționare;

Expert implementare - responsabil de verificarea evaluarea, selecția proiectelor; participă și la activitățile de monitorizare implementării SDL;

Expert implementare - responsabil cu monitorizarea - se ocupă pe lângă verificarea evaluarea proiectelor de monitorizarea implementării proiectelor și a SDL-lui, activități de monitorizare a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia;

Responsabili cu animarea teritoriului - desfășoară activități de animare pentru promovarea acțiunilor GAL; Animatorii pot fi angajați pe perioadă determinată, sau serviciile pot fi externalizate în funcție de volumul de muncă pe care îl presupune implementarea SDL. Arhitecții vor efectua deasemeni animarea teritoriului la măsurile care presupun investiții, din punct de vedere al ocrotirii imaginii satului, de încadrare în peisaj a diferitelor clădiri.

Resursele financiare necesare pentru desfășurarea acțiunilor propuse vor fi alcătuite din:

- bugetul alocat costurilor de funcționare GAL - respectiv 20% din Componenta A 672 956 Euro. Pentru prefinanțarea bugetului alocat funcționării Asociația LEADER Csík va folosi resursele proprii, va recurge la solicitarea avansului de maxim 50%;
- resurse externe: cotizațiile membrilor 48.000 RON; venituri realizate din activități economice directe 30.000 RON; donații, sponsorizări sau legate; resurse obținute de la bugetul de stat sau de la bugetele locale; alte venituri prevăzute de lege.

CAPITOLUL VIII: Descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei

Asociația LEADER "Csík" a desfășurat activitățile de animare, întâlnirile cu partenerii și implicarea a comunităților locale în elaborarea SDL în cadrul sub-măsurii 19.1 "Sprijin pregătitor pentru elaborarea Strategiilor de Dezvoltare Locală" în perioada 14 ianuarie - 31 martie 2016, după cum urmează:

1. **Expunerea afișelor**(color, format A3) de promovarea activităților de elaborare a Strategiei de Dezvoltare Locală pentru 2014-2020 în localitățile zonei LEADER "Csík". Această activitate de animare a fost desfășurată la nivelul fiecărei UAT din cadrul teritoriului. Personalul responsabil cu animarea teritoriului s-au deplasat în satele componente care alcătuiesc teritoriul LEADER "Csík", pentru afișarea informațiilor legate de data, ora și locul întâlnirilor. Prin intermediul afișului, toți locuitorii au avut posibilitatea de a afla și despre modalitatea de colectare a ideilor de proiecte (vezi. punctele 2., și 4.).

2. **Amplasarea cutiilor de colectarea ideilor de proiecte** în fiecare comună (la sediul primăriei) pe baza proceselor verbale de predare, semnate și ștampilate. Scopul amplasării cutiilor a fost asigurarea posibilității pentru populația locală de a formula idei de proiecte care, în accepțiunea lor, prin implementare ar duce la schimbări pozitive pe plan local. Cutiile au fost adunate după cca. două săptămâni, ideile cuprinse în chestionare au fost introduse în baza de date și prelucrate.

Populația a fost informată și prin mass media locală (Csíki Hírlap, Hargita Népe și Informația Harghitei) asupra informațiilor legate de cutiile de colectare a ideilor de proiecte, posibilitatea de trimitere a acestor idei prin aplicația paginii de internet a asociației: www.csikleader.ro precum și informații legate de întâlniri.

3. **Au fost vizitate toate comunele și orașele** din zona LEADER, și în cadrul discuțiilor individuale cu primarii s-au întocmit fișe al localităților, și s-au consemnat principalele oportunități și nevoi semnalate din punctul de vedere al dezvoltării rurale.

4. S-au colectat problemele cu care se confruntă și **idei de proiecte de la persoane fizice și juridice** care au venit la sediul Asociației pentru a se interesa de posibilități viitoare de aplicare. În urma adunării chestionarelor introduse în cutii și completate on-line, a bazelor de date realizate în cursul vizitelor de teren și a persoanelor care au venit la sediul Asociației, s-a realizat o bază complexă de date cu **394 de idei de proiecte** identificate, care au fost prelucrate prin metode statistice.

5. Au fost organizate **întâlniri tematice și grupuri de lucru sectoriale**, la care invitația participanților s-a făcut prin e-mail și prin anunț în presa locală în limbile română și maghiară. Astfel s-a asigurat promovarea egalității dintre bărbați și femei și a integrării de gen, cât și prevenirea oricărei discriminări pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală.

nr. crt	tematica, locul și data, nr. participanți	subiecte abordate
Întâlniri tematice. Total persoane participante: 97		
1	ONG Frumoasa, 15.01.2016 9 persoane	Identificarea problemelor și a oportunităților, analiza diagnosticului zonei. <i>Întâlnirea a fost organizată în afara activităților incluse în proiectul 19.1, din surse proprii.</i>
2	Instituțiile publice Cozmeni, 18.01.2016 20 de persoane	Identificare de probleme specifice și idei de proiecte referitoare la dezvoltarea satelor de către APL-uri, posibilități de cooperare cu sectorul nonguvernamental în vederea dezvoltării rurale.

3	IMM Sâncrăieni, 19.01.2016 20 de persoane	Analiza situației, SWOT economic, idei de proiecte din partea sectorului antreprenorial, probleme specifice legate de finanțare prin proiecte, propuneri legate de implementarea strategiei.
4	ONG Tomești, 22.01.2016 23 de persoane	Identificarea problemelor și nevoilor formulate de sectorului civil, idei de proiecte concrete referitoare la sectorul non-guvernamental
5	membrii parteneriatului Lunca de Jos 04.02.2016 25 de persoane	Analiza teritoriului, diagnosticare, consultare cu parteneriatul despre tipurile de măsuri care trebuie incluse în strategie, stabilirea principiilor prin care se va stabili valoarea maximă a proiectelor în cadrul măsurilor, eficientizarea implementării SDL.
Grupuri de lucru sectoriale. Total persoane participante: 68		
1	Cultură, moștenire construită Miercurea Ciuc 14.01.2016 14 persoane	Analiza diagnostic a teritoriului, identificarea elementelor care contribuie la păstrarea imaginii satelor, propuneri concrete din partea arhitecților în utilizarea materialelor de construcții. <i>Întâlnirea a fost organizată în afara activităților incluse în proiectul 19.1, din surse proprii.</i>
2	Cultură, moștenire construită Cozmeni, 20.01.2016 14 persoane	Transmiterea concluziilor arhitecților către cei care intenționează să construiască în spațiul rural, analiza punctelor de vedere prezentate și asigurarea unui feed-back pentru arhitecți, idei de proiecte.
3	Agricultură, economie alimentare, grupuri de producători Sânsimion 26.01.2016 20 de persoane	Probleme identificate și idei de proiecte în vederea dezvoltării sectorului agricol, asigurarea calității produselor locale, posibilitatea înființării și cooperării grupurilor de producători în diferite domenii.
4	Mediu și climă, turism rural/ecoturism Băile Tușnad 27.01.2016 10 persoane	Analiza teritoriului din perspectiva turismului, posibilitățile dezvoltării turismului ținând cont de cerințele ecologice și de mediu. Idei de proiecte și propuneri pentru, sub aspectul posibilităților și necesităților locale
5	Social și minorități Siculeni 28.01.2016 10 persoane	Analiză și idei de proiecte pentru incluziunea socială a minorității rome, asigurarea creșterii nivelului de trai prin locuri de muncă și acces la servicii sociale speciale.

6. La întâlniri și la grupurile de lucru s-au formulat **34 de propuneri generale** privind elaborarea strategiei și **132 idei de proiecte**. Problemele identificate au fost trecute în analiza SWOT și s-a finalizat diagnosticul teritoriului. Propunerile și toate ideile de proiecte au fost imprimate și s-a realizat un panou de prezentare, care a fost expus la **întâlnirea Adunării Generale** din data de 4 martie 2016, unde reprezentanții parteneriatelor au avut posibilitatea de a consulta și de a formula păreri și de a face propuneri referitoare la alocarea financiară pentru măsurile stabilite. După o ultimă consultare cu specialiștii care au elaborat strategii locale pentru UAT-uri din aria LEADER în data de 16 martie 2016, în data de 31 martie 2016 Adunarea Generală a aprobat Strategia.

CAPITOLUL IX: Organizarea viitorului GAL - Descrierea mecanismelor de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei

Parteneriatul decizional la nivelul GAL este reprezentat de Adunarea Generală, Consiliul Director, Comitetul de selecție și Comisia de soluționare a Contestațiilor. Adunarea Generală organul deliberativ este format din totalitatea asociațiilor membrii fondatori. Asociația are un cenzor.

Comitetul de selecție a proiectelor este alcătuit din câte 9 persoane și 9 membrii supleanți, Comisia de soluționare a Contestațiilor din 5 membrii și 5 membrii supleanți (reprezentanți ai autorităților și organizațiilor care fac parte din parteneriat).

La nivelul luării deciziilor, partenerii economici și sociali, precum și alți reprezentanți ai societății civile, reprezintă peste 51% din parteneriatul local.

Asociația Grupul de Acțiune Locală LEADER "Csík" funcționează și se conformează cu art. 34 din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și va avea următoarele sarcini:

- Consolidarea capacității actorilor locali de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor. Pentru atingerea acestui scop GAL susține toate activitățile de instruire, training și posibilitățile de dezvoltare a capitalului său uman și al actorilor relevanți din teritoriu;
- Conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 51 % din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă; Pentru realizarea acestei condiții GAL va asigura informarea și organizarea unui proces de selecție nediscriminatoriu și transparent (postare pe site a documentelor), cu respectarea termenelor și acordarea posibilităților de consultare a rezultatelor și de formulare de obiecții și contestații dacă este cazul.
- Asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și ținutelor strategiei; GAL prin deciziile aduse de Adunarea Generală, implementate prin Aparatul tehnic va elabora și respecta graficul activităților realizat în funcție de contribuția acestora la realizarea obiectivelor cuprinse în SDL.
- Pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție; GAL își asumă să publice pe site-ul propriu, rețelele de socializare și folosind toate mijloacele de comunicare în masă a ghidurilor și procedurilor, va asigura prin organizarea de întâlniri cu posibili beneficiari de proiecte promovarea și informarea.
- Primirea și evaluarea cererilor; GAL va asigura corectitudinea primirii proiectelor, respectarea termenelor de predare, a evaluării nepărtinitoare și corecte a cererilor de finanțare și a cererilor de plată.
- Selectarea operațiunilor și stabilirea cuantumului contribuției și, după caz, prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare; GAL va menține o comunicare permanentă cu Autoritatea de management și cu cel de plată în vederea realizării unei verificări eficiente.
- Monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități

specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă. GAL va menține o comunicare permanentă cu Autoritatea de management și cu cel de plată în vederea asigurării de informații periodice și la cerere în vederea monitorizării implementării strategiei de dezvoltare locală, a monitorizării operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.

Adunarea Generală, este organul deliberativ de conducere care are următoarele atribuții principale:

- aprobarea strategiei și a obiectivelor generale ale GAL;
- alegerea și revocarea membrilor consiliului de selecție;
- stabilirea strategiei și a obiectivelor Asociației;
- aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli și a bilanțului contabil;
- alegerea și revocarea Consiliului director;
- alegerea și revocarea cenzorului,
- înființarea de filiale, sucursale, puncte de lucru în țară și în străinătate;
- modificarea actului constitutiv și a statutului;
- dizolvarea și lichidarea Asociației precum și stabilirea bunurilor rămase după lichidare;
- aprobarea cuantumului taxei de înscriere, precum și a cotizației anuale.

Adunarea Generală se întrunește o dată pe an și ori de câte ori este necesar. Adunarea Generală are drept de control permanent asupra Consiliului director, asupra cenzorului, asupra Comitetului de selecție a proiectelor și asupra Aparatului tehnic.

Adunarea Generală se convoacă de Consiliul director prin președintele acestuia sau la cererea scrisă și motivată a cel puțin unei treimi din numărul membrilor Asociației. Convocarea Adunării Generale se face în scris cu cel puțin zece zile calendaristice înainte de data convocării și va trebui să cuprindă locul și data convocării, precum și ordinea de zi. Convocarea a doua se face în cel mult cinci zile de la data primei convocări. La a doua convocare Adunarea Generală va putea hotărî cu majoritatea celor prezenți. Fiecare membru are drept la un vot în Adunarea Generală.

Consiliul director este organul de conducere care asigură punerea în executare a hotărârilor Adunării Generale. Membrii Consiliului director sunt aleși de regulă din rândul reprezentanților membrilor în cadrul Adunării Generale. El poate fi alcătuit și din persoane din afara Asociației, în limita a cel mult o pătrime din componența sa.

Consiliul director este alcătuit dintrun președinte, un vicepreședinte, un secretar și 2 membri.

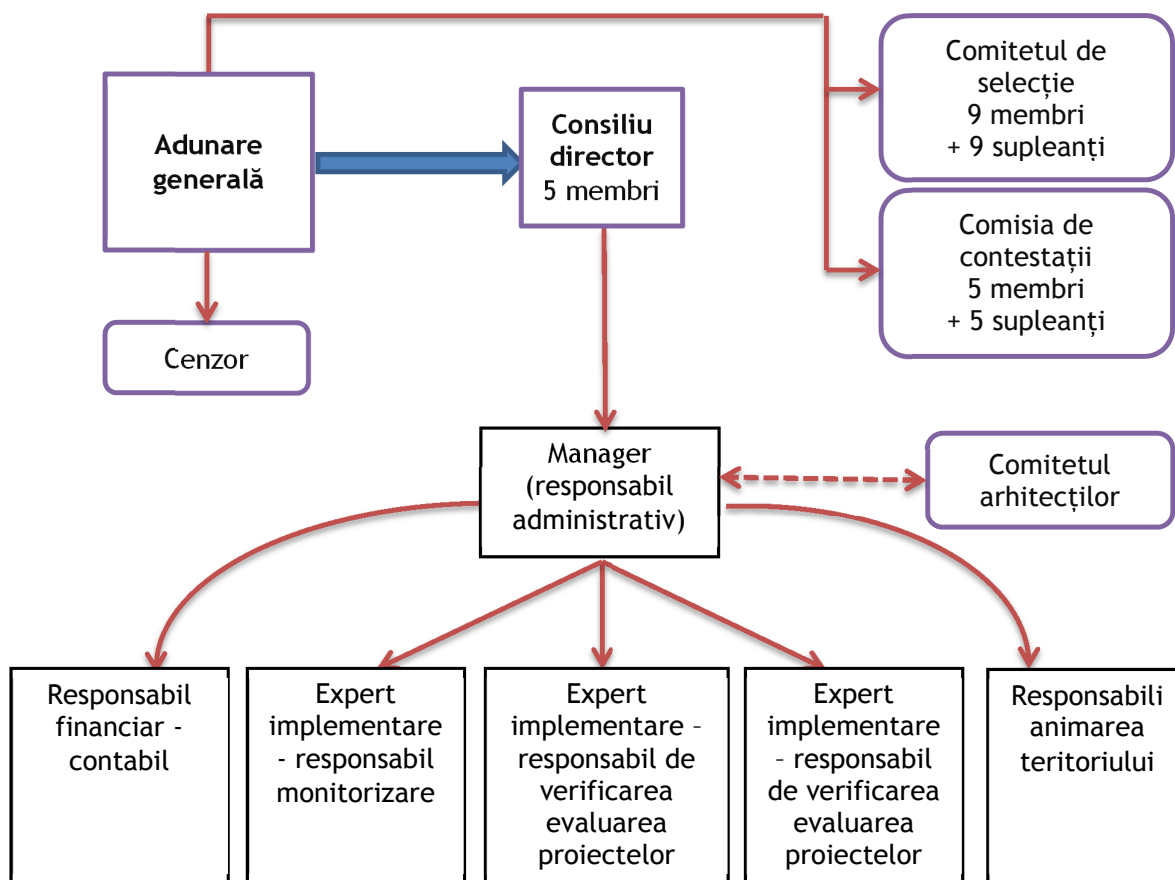
Președintele este ales de membrii Consiliului director. Fiecare membru al Consiliului director are dreptul la un singur vot. Consiliul director, se întrunește lunar și lucrează în prezența a 2/3 din membri și ia decizii cu majoritatea voturilor membrilor prezenți, în caz de balotaj, prevalează votul Președintelui. Discuțiile și deciziile se consemnează în procese-verbale de către secretarul Consiliului director și care se păstrează la sediul Asociației. Pentru transparență procesul-verbal va fi semnat de către toți membrii participanți la ședință, și se va aduce la cunoștința tuturor la cererea membrilor Asociației. Președintele Consiliului director reprezintă Asociația în relațiile cu alte persoane fizice și juridice din țară și străinătate.

Președintele Consiliului director conduce lucrările Adunării Generale ale Asociației și ale Consiliului director și asigură conducerea Asociației urmărind îndeplinirea hotărârilor Adunării Generale și ale Consiliului director.

În cazul în care președintele nu-și poate exercita prerogativele sale statutare, atribuțiile sale vor fi preluate de vicepreședintele Asociației.

Cenzorul asigură controlul financiar al Asociației și este ales/numit de Adunarea Generală pentru un mandat de 5 ani.

Aparatul tehnic este format din personalul executiv al Asociației. Pentru realizarea obiectivelor proprii, implementarea SDL, Adunarea generală a înființat un Aparat tehnic. Personalul asociației, se angajează în cadrul Aparatului tehnic prin contract de munca /contract de prestări servicii pe perioada nedeterminată/determinată, cu respectarea prevederilor legale în domeniu, într-un număr și în condițiile stabilite de Adunarea generală. Condițiile minime de angajare a personalului pentru funcțiile de **manager, responsabil financiar, experți evaluare-verificare, expert implementare responsabil cu activități de monitorizare** vor fi de minim 4 ore/zi, pe toată perioada de implementare. Angajările s-au făcut și se vor face cu respectarea Codului Muncii, precum și a legislației cu incidență în reglementarea conflictului de interese. Pentru îndeplinirea sarcinilor în mod corespunzător și realizarea activităților propuse în vederea implementării cu succes a SDL, GAL poate să contracteze diferite servicii de la experți în domeniile în care nu are expertiză sau nu are suficientă forță de muncă.

Personalul executiv poate avea următoarele funcții:

- a) **Responsabil administrativ** - directorul executive al asociației - coordonează activitatea GAL atât sub aspect organizatoric cât și al respectării procedurilor de lucru;
- b) **Responsabil financiar** - contabil - se ocupă de supravegherea și controlul gestiunii financiare - contabile a GAL, întocmirea și/sau verificarea cererilor de plată;
- c) **Expert implementare** - responsabil de verificarea evaluarea, selecția proiectelor;
- d) **Expert implementare - responsabil cu monitorizarea** - se ocupă pe lângă verificarea evaluarea proiectelor de monitorizarea implementării proiectelor și a SDL-lui, activități de monitorizare a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia;
- e) **Responsabili cu animarea teritoriului** - desfășoară activități de animare pentru promovarea acțiunilor GAL; Aceștia pot fi angajați pe perioadă determinată, sau serviciile pot fi externalizate în funcție de volumul de muncă.

GAL își asumă să elaboreze un Plan de Evaluare în care va descrie modalitatea de evaluare a SDL. Evaluarea se face pe baza indicatorilor (de input, output, de rezultat, de impact, respectiv al indicatorilor inițiali, etc). Acest plan se va baza pe obligativitatea beneficiarilor și a GAL de a furniza informații către AM-PNDR referitoare la stadiul și progresul implementării proiectului. Activitatea de monitoring înseamnă inventarierea periodică/continuă a alocărilor, activităților și a rezultatelor. Evaluarea se referă rezultate pe baza eficienței și eficacității absorbției fondurilor publice. Deasemeni contribuie la asigurarea transparenței în implementare. Planul va cuprinde acei indicatori valorici care pot fi evaluați în mod obiectiv și care arată dacă obiectivele propuse/asumate pot fi atinse. Pe lângă indicatori planul va trebui să indice și sursa informațiilor, periodicitatea realizării rapoartelor, modul de transmitere etc.

Funcționarea Comitetului de Consultanță Arhitecturală

Prin acest element inovativ, dorim să continuăm și să întărim activitatea noastră de mai mulți ani în domeniul ocrotirii imaginii tradiționale a satului, prin instituirea unui sistem de finanțare prin proiecte, menit să stopeze sau cel puțin să încetinească slăbiciunea cea mai amplă a zonei cea de pierdere a identității de imagine tradițională a satului. Esența abordării constă în acordarea de consultanță arhitecturală oricărui beneficiar de pe raza GAL-lui, care dorește să efectueze o investiție imobiliară sau urbanistică, prin care asigurăm atingerea obiectivului primordial al strategiei noastre de a pune calitatea mai presus de toate. În același timp oferă soluții de remediere a anomaliilor care s-au acumulat dealungul ultimelor două decenii, și care conduc la pierderea identității vizuale caracteristice a satului.

Beneficiarii încă de la conceptualizarea proiectului vor beneficia de consultanța oferită de Comitetul arhitecților contractat de GAL din cheltuielile de funcționare al acestuia. Și dorim să oferim această consultanță tuturor proiectelor care presupun investiții imobiliare finanțate în cadrul acestei strategii.

La stabilirea criteriilor ne vom baza pe reglementările emise de OAR, elaborarea acestora cade în sarcina Comitetului tehnic al arhitecților, la cererea Aparatului tehnic al GAL-lui. Bineînțeles astfel de întâlniri de punere de acord au avut loc cu mai mulți arhitecți care au lucrat la analiza situației, și sunt dispuși cu mare plăcere să-și asume aceste sarcini.

Alegerea arhitecților nu este aleatorie. Grupul consultanților cooptați deja la analiza situației și inventarierea clădirilor și obiectivelor din microregiunea Pogány-havas face parte din Asociația Kós Károly, care are membrii și arie de extindere națională, și care prin spiritul și profesionalismul său asigură nivel și sensibilitate în ocrotirea patrimoniului natural și construit al zonei. Dintre acești arhitecți mai mulți dispun de diplome de specializare de protecția monumentelor, urbanism, ca urmare pentru câte un domeniu putem coopta mai mulți experți, asigurând astfel continuitatea disponibilității, și evitarea conflictului de interese.

Acești arhitecți au desfășurat activitatea necesară analizei situației și inventarierea clădirilor și obiectivelor din microregiunea Pogány-havas încă din anul 2007, iar apoi cu aportul altor arhitecți din cadrul Asociației Kós Károly, începând cu anul 2008 programul la nivel județean la cererea și prin finanțarea Consiliului Județean Harghita. Astfel aceștia prin această muncă de inventariere au dobândit cunoștințe despre localitățile teritoriului GAL. Deasemeni au participat la elaborarea a două publicații bilingve care au devenit cunoscute și la nivel național, datorită întâlnirilor și colaborării cu mai mulți arhitecți membri ai grupurilor OAR rural. În acest sens am organizat întâlniri la nivel regional pentru asigurarea diseminării rezultatelor obținute în perioada de programare 2007-2013.

Este important de subliniat, că arhitectul care oferă consultanță nu poate fi aceeași persoană care elaborează documentația tehnico-economică a investiției sau a renovării, consultantul este doar garantul respectării și îndeplinirii criteriilor stabilite în conformitate cu ghidurile care vor fi elaborate de OAR-rural.

CAPITOLUL X: Planul de finanțare al strategiei

În vederea calculării Componentei A, s-a utilizat următorul algoritm:

Locuitori: 71.905 de locuitori X 19,84 euro/locuitor= **1.426.595 euro**

Suprafață: 1967,14 km² X 985,37 euro/ km²= **1.938.361 euro**

Total: **3.364.956 euro**

După evaluarea strategiei, s-a obținut o finanțare suplimentară (componenta B) de 679.550 euro, totalizând **4.044.506 euro**.

Strategia are un caracter integrat și inovator, prin abordarea multisectorială și prin faptul că pune accent pe sinergia și complementaritatea inițiativelor la nivel local. Valorile aferente fiecărei priorități au la bază nevoile reieșite din analiza diagnostic și analiza SWOT.

Alocarea este reflectată de următoarea ierarhizare:

Măsură	sumă/ prioritate	% prioritate	suma/măsură	% măsură
M8/6B Dezvoltarea armonioasă a spațiului rural	1.853.400	45,83%	781.300	19,32%
M10/6B Ocrotirea moștenirii rurale			480.750	11,89%
M9/6B Sprijinirea înființării centre-lor comunitare multifuncționale			360.550	8,92%
M11/6B Îmbunătățirea infrastructurii și dezvoltarea societății civile			230.800	5,71%
M6/6A Dezvoltarea întreprinderilor neagricole	1.081.740	26,75%	401.340	9,92%
M2/2B Sprijinirea tinerilor fermieri			240.000	5,93%
M7/6A Investiții pentru ocuparea grupurilor marginalizate			240.400	5,94%
M5/6A Înființarea întreprinderilor neagricole			200.000	4,94%
M3/3A Sprijinirea investițiilor formelor de integrare agricole noi și a celor existente	300.500	7,43%	210.350	5,20%
M 4/4A Protejarea patrimoniului natural			60.150	1,49%
M1/1A Înființare prin cooperare a formelor de integrare agricole și de mediu			30.000	0,74%
Funcționare	808.866,31	20%	808.866,31	20,00%
Total	4.044.506,31	100%	4.044.506,31	100%

Costurile de funcționare nu vor depăși 20% din costurile totale efectuate pentru SDL.

CAPITOLUL XI: Procedura de evaluare și selecție a proiectelor depuse în cadrul SDL

Componenta și obligațiile Comitetului de Selecție:

- Comitetul de selecție este organismul tehnic cu atribuții privind selecția pentru finanțare a proiectelor depuse la GAL „Csík” în conformitate cu prevederile Regulamentul de Organizare și Funcționare a Comitetului de Selecție.
- Componenta Comitetului de Selecție este stabilită de către Adunarea Generală a Asociației, și este format din 9 membri ai parteneriatului. Pentru fiecare membru al comitetului de selecție este stabilit de asemenea, un membru supleant. Membrii sunt desemnați din cadrul entităților parteneriatului GAL.
- GAL își va elabora o procedură de selecție proprie în care să fie descris procesul de evaluare și selecție a proiectelor, inclusiv procedura de soluționarea contestațiilor. Aceste proceduri vor fi aprobate de Adunarea Generală a GAL, iar pentru transparență vor fi postate pe pagina de web a GAL.
- Conform priorităților descrise în strategie, GAL lansează apeluri de selecție a proiectelor. GAL va asigura transparența procesului de selecție, folosind mijloacele de informare mass-media cu acoperire locală, postare pe pagina de web proprie, afișare la sediul GAL, ale consiliilor locale ale localităților partenere în GAL și la sediul Consiliului Județean Harghita.
- După primirea proiectelor, în termenul stabilit de procedură, angajații GAL, care au atribuții în fișa postului, verifică eligibilitatea generală a proiectelor în conformitate cu apelurile de selecție întocmite conform fișei măsurii relevante din SDL.
- Angajații GAL vor completa formularele necesare evaluării generale a proiectelor. Punctajul va fi acordat conform criteriilor de selecție menționate în SDL și/sau descrise în Apelul de selecție. Fișele de verificare vor fi datate și o să prezinte numele și semnătura a doi angajați din cadrul GAL, implicați în procesul de evaluare a proiectelor. Toate verificările efectuate de către angajații GAL vor respecta principiul de verificare “4 ochi”, respectiv vor fi semnate de către 2 angajați - un angajat care completează și un angajat care verifică.
- GAL va înștiința solicitanții asupra rezultatelor procesului de evaluare și selecție.
- GAL va publica pe pagina proprie de web Raportul de Selecție și va transmite solicitanților notificări privind rezultatul evaluării și selecției.
- Comitetul de selecție este convocat de aparatul de lucru al GAL. La selecția proiectelor, se va aplica regula „dublului cvorum”, respectiv pentru validarea voturilor, este necesar ca în momentul selecției să fie prezenți cel puțin 50% din membrii comitetului de selecție, din care peste 50% să fie din mediul privat și societate civilă.
- Dacă unul din proiectele depuse pentru selecție aparține unuia din membrii Comitetului de Selecție, Comisiei de contestații sau a unuia dintre angajații GAL implicați în evaluarea proiectelor, persoana în cauză va respecta criteriile referitoare la posibilele conflicte de interese, descrise la capitolul XII. a SDL.
- După încheierea procesului de evaluare și selecție, Comitetul de Selecție va emite un Raport de Selecție Intermediar, în care vor fi înscrise proiectele retrase, neeligibile, eligibile neselectate și eligibile selectate, valoarea acestora, numele solicitanților, iar pentru proiectele eligibile punctajul obținut pentru fiecare criteriu de selecție. Raportul de Selecție Intermediar va fi publicat pe pagina de web a GAL. În baza acestuia, GAL va transmite rezultatele selecției către solicitanți.

Componenta și obligațiile Comisiei de Soluționare a Contestațiilor:

- Componenta Comisiei de Soluționare a Contestațiilor este stabilită de către Adunarea Generală a Asociației, și este formată din 5 membri ai parteneriatului, altele decât cele din Comitetul de Selecție.
- Beneficiarii care au fost notificați de către GAL de faptul că proiectele lor au fost declarate neeligibile, sau consideră că nu au obținut punctajul scontat, sau nu au fost selectate, pot depune contestații la sediul GAL, conform termenelor stabilite în Procedură.
- Contestațiile primite vor fi analizate de către Comisia de Soluționare a Contestațiilor. Comisia de Soluționare a Contestațiilor va analiza doar proiectele care au făcut obiectul contestațiilor.
- În urma soluționării eventualelor contestații, Comisia de Soluționare a Contestațiilor va elabora un Raport de Contestații, care va fi semnat de către membrii Comisiei și va fi înaintat Comitetului de Selecție GAL.

În baza Raportului de Contestații, Comitetul de Selecție va emite Raportul de Selecție (final), în care vor fi înscrise proiectele retrase, neeligibile, eligibile neselectate și eligibile selectate, valoarea acestora, numele solicitanților, iar pentru proiectele eligibile punctajul obținut pentru fiecare criteriu de selecție.

Raportul de Selecție va fi semnat de către toți membrii Comitetului de Selecție.

Entități, care vor face parte din Comitetul de selecție:

PARTENERI PUBLICI %		
Partener	Funcția în C.S.	Tip /Observații: membrii supleanți
Comuna Păuleni-Ciuc	membru	Școala Gimnazială Valea Rece
Comuna Sâncrăieni	membru	Comuna Frumoasa
Comuna Siculeni	membru	Liceul tehnologic Petőfi Sándor Dănești
PARTENERI PRIVAȚI %		
Partener	Funcția în C.S.	Tip /Observații: membrii supleanți
S.C. Aqua Energia S.A.	membru	S.C. Ercenter SRL
Prezsmer Fülöp PFA	membru	Asociația Culturală și de Tineret Văcărești
SOCIETATE CIVILĂ %		
Partener	Funcția în C.S.	Tip /Observații: membrii supleanți
Asociația Crescătorilor de Bovine Bârzava	membru	Asociația Dolna
Asociația de Dezvoltare Microregională "Alcsík"	membru	Asociația "Szent Imre"
Asociația pentru Județul Harghita	membru	Asociația "Sfânta Ana"
Composesoratul Cozmeni	membru	Asociația de Turism Băile Tușnad
PERSOANE FIZICE RELEVANTE (maximum 5%) - nu este cazul		

CAPITOLUL XII: Descrierea mecanismelor de evitare a posibilelor conflicte de interes conform legislației naționale

Procesul de implementare a fondurilor europene nerambursabile presupune pentru personalul implicat în gestionarea programelor finanțate din aceste fonduri, printre altele, utilizarea corectă și transparentă a fondurilor europene nerambursabile. Îndeplinirea cu strictețe a cerințelor legale în ceea ce privește regimul incompatibilităților și evitarea apariției situațiilor de conflicte de interes de către personal constituie o cerință fundamentală. Conduita personalului trebuie să aibă în vedere nu doar respectarea literei legii, ci și a unor valori mai largi, cum ar fi: integritatea morală, imparțialitatea, corectitudinea, profesionalismul, lipsa intereselor private și prioritatea interesului public. Pentru a garanta transparența în procesul decizional și pentru a evita orice potențial conflict de interes, se va ține cont de prevederile **Ordonanței de urgență nr. 66/2011**.

Astfel, conform art. 10. alin. (1) persoanele fizice sau juridice care participă direct în procesul de verificare/evaluare a cererilor de finanțare nu pot fi solicitanți și/sau nu pot acorda servicii de consultanță unui solicitant și nu pot fi implicați în elaborarea proiectului. În cazul în care o persoană care face parte din structurile de verificare a proiectelor știe că se află în conflict de interes, are obligația de a prezenta o declarație în scris în care să explice natura relației/interesul respectiv și nu poate participa la procesul de selecție a proiectelor.

După depunerea proiectelor la Grupul de Acțiune Locală, se va verifica dacă vreunul dintre persoanele implicate în procesul de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare în cadrul procedurii de selecție nu se află într-unul din situațiile menționate la art. 11, aliniatul (1) a) deține părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre solicitanți sau face parte din consiliul de administrație/organul de conducere ori de supervizare a unuia dintre solicitanți; b) este soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv cu persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre solicitanți ori care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre solicitanți; c) poate avea un interes de natură să-i afecteze imparțialitatea pe parcursul procesului de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare; în caz contrar sunt excluși din procesul de verificare/evaluare/aprobare.

Verificarea se face pe baza Declarațiilor individuale pe propria răspundere din care să rezulte că nu se află în niciuna dintre situațiile prevăzute la art. 10 și 11. Declarațiile semnate vor fi păstrate în original în dosarul sesiunii de proiecte.

După selectarea și contractarea proiectelor, se va ține cont ca persoanele implicate în procesul de verificare/aprobare/plată a cererilor de rambursare/plată prezentate de beneficiari să nu fie alese din cadrul persoanelor care au participat la procesul anterior de verificare/evaluare/aprobare a cererilor de finanțare, respectiv nu se află în niciuna dintre situațiile prevăzute la art. 10 și 11, ceea ce va rezulta din declarația pe propria răspundere, care va fi păstrată în original în dosarul sesiunii de proiecte.

În situația în care, în cursul procedurii de verificare/evaluare/aprobare/plată, o persoană totuși descoperă sau constată o legătură de natura celor menționate la art. 10 și 11, este obligată să o semnaleze imediat și să înceteze de îndată continuarea activității, caz în care va fi înlocuită cu o altă persoană, și, după o nouă verificare a evitării posibilelor conflicte de interes procedura va fi reluată de la început.